

Velja po pošti:

Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6-50
za en mesec " " " 2-20
za Nemčijo celoletno " 29.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:

Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V upravi prejeman mesečno K 1-70

SLOVENECE

Inserati:

Enostolpna petlitvrat (72 mm):
za enkrat . . . po 15 v
za dvakrat . . . " 13 "
za trikrat . . . " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:

enostolpna petlitvrat (72 mm)
30 vinarjev.

Izhaja:

vsak dan, izven nedej in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopis se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6.
Avstr. poštne bran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

Naše stališče glede balkanskega vprašanja.

Budimpešta, 7. nov.

Ob 11. uri popoldne je bil sprejem avstrijskih delegatov pri cesarju, da zaslišijo prestolni govor. Ker je že včeraj podal grof Berchtold politični ekspozé, ni bilo posebnega zanimanja za prestolni govor. Saj se je vedelo, da ne bo v njem nobenih novih političnih momentov.

Popoldne ob 4. uri je začel odsek za zunanje zadeve svoje posvetovanje. Najprej je govoril stalni referent v tem odseku marki Baquhem, ki je znan, da v svojih referatih ne pove sicer nič novega, a na originalen način, v katerem se neprestano menjujeta duhovitost in sarkazem.

Za njim je govoril delegat dr. Bärenreither. On je v gosposki zbornici to, kar je dr. Redlich v poslanski, namreč dobrohotni prijatelj Jugoslovancem. Dr. Bärenreither je kandidat za skupnega finančnega ministra in govori se, da z Bilinskijem ni v zelo prijateljskem razmerju. Njegovi »bosanski« govori so navadno polni osti proti Bilinskemu. Danes je zahteval popolnoma pravilno, da se proti balkanskim državam ne sme postopati po geslu: Divide et impera! Razvijal je svoje nazore, kako na trgovinsko-političnem polju urediti ozke in prijateljske razmere s povečanimi balkanskimi državami. Po njegovem mnenju se še ni vsa avstrijska javnost prilagodila zadnjim dogodkom na Balkanu, a bo to morala storiti.

Socialni demokrat dr. Ellenbogen pravi, da pri Kumanovem in Lozengradu ni bila samo Turčija, ampak tudi evropska diplomacija s svojo status-quo-politiko poražena. Vprašuje, kaj so legitimni interesi, katere je povdarjal grof Berchtold. Nasproti Srbiji se moramo obnašati kakor proti vsaki drugi prosti samostalni državi in da nimamo nobene legitimnosti, se izigravati kot protektorji Srbiji. Tudi protektorat nad Albanijo nas ne sme spraviti v nasprotje s Srbijo. Sedaj so Nemci kakor Slovani proti vsaki vojski z balkanskimi državami. Nasproti avstrijskim Jugoslovancem naj se dela od sedaj pametna politika, da ne bo med njimi nastala iridenta.

Grof Berthold konstatira nasproti dr. Ellenbogenu, ki je govoril o Belvederju, da na tok naše zunanje politike nihče drugi ne vpliva, nego ustavno odgovorni faktori.

DR. ŠUSTERŠIČ

izvaja, da se je vitaliteta balkanskih držav krasno izkazala v sedanjem boju ter vso evropsko javnost prisilila, da revidira svoje mnenje o življenjski moči jugoslovanskih narodov. Na političnem obzorju Balkana se nam prikazuje nova velevlast, mlado ilirsko cesarstvo, ki bo lahko nad 1 milijon vojakov postavilo na bojno polje. Turčija izginja iz evropske politike, za katero je pomenjala dosedaj samo vzemirjenje. Avstrija nima nobenega povoda, da bi se ustavljala likvidiranju Turčije. Povečanja balkanskih držav ne smemo ovirati. Z Rusijo moramo ustvariti prijateljsko razmerje. Naši interesi ne zahtevajo, da bi se Rusiji ne odprle Dardanele.

Srbije ne smemo ovirati, da dobi sado za svojo slavno zmagovito vojsko. Tudi poti do Adrije Srbiji skozi Albanijo ne smemo zapirati, ker bi sicer iskala te poti skozi Bosno. Srbija ne bo mirna, dokler ne bo imela proste poti do Adrije.

Glede Albanije ne smemo pasti v pogrešek, da bi tamkaj delali politiko za Italijo in proti Srbiji. Graja dosedanje politiko Avstrije na Balkanu, kjer je bila prijateljica Turčije, a za slovanske narode se ni brigala.

Na Balkanu nismo prišli do veljave, ker smo v notranjem slabi vsled razmer, ki jih je ustvaril dualizem. Ta nas dela nesposobne za aktivno politiko na zunaj in za pametno politiko na znotraj. Vsled dualizma ne pridemo do tega, da bi se ustvarili enotni državni cilji za zunanjo politiko. Rodila se je vsled tega takozvana konzervativna politika, ki ni nič drugega nego politika brez ciljev in brez vsake smeri.

Nashe diplomatično zastopstvo na Balkanu se je izkazalo kot zelo slabo. Opravičuje je le okolnost, da mi sami ne vemo, kako politiko naj zasledujemo.

Dualizem nas je tudi v notranjem oslabil tam, kjer bi morali biti močni, na jugu. Ravnanje z našimi Jugoslovanci je krivo, da balkanski Jugoslovanci ne morejo imeti simpatij do Adrije. Kaj smo v 30 letih naredili iz Bosne in Hercegovine? Nezadovoljno deželo in ljudstvo! Bosna je sedaj eldorado mažarskih spekulantov.

In kako se godi na Hrvaškem? V tem trenutku imajo Cuvaja! S tem je povedano vse! Vemo, zakaj se tako godi. Leta 1913 se mora obnoviti nagodba. Dosedaj še Ogrska niti enega računa ni položila o skupnih finančah s Hrvaško. Noče torej saborja, kateremu je ban odgovoren, ampak od Ogrske popolnoma odvisnega komisarja. V teh velikih dogodkih je vkovana Hrvaška v okove sužnjosti, da bi ne mogla zasledovati svojih najvitalnejših interesov. Na ta način se ne morejo dobiti pri Jugoslovanih simpatije.

Tudi avstrijski Jugoslovanci so se borili za prostost monarhije, a niti prostosti za svoj narodni razvoj niso dobili. Na Balkanu veliko svobodno jugoslovansko carstvo, pri nas druga Makedonija. Ali je tak položaj vzdržljiv? Mislim da ne.

X X X

»Reichspost« pravi o dr. Šusteršičevem govoru:

»Posebno pozornost so vzbujala izvajanja delegata dr. Šusteršiča kot prvega jugoslovanskega politika, ki je po zmagah balkanske zveze prišel do besede in ni samo voditelj Slovencev, marveč i nove hrvaško-slovenske zajednice.« List izvaja dalje, da se je sicer splošno pričakovalo, da bo dr. Šusteršič, ki je znan govornik, ob tako izredni priliki svoj glas zelo povzdignil, vendar pa je »Reichspost« njegov odločni ton, s katerim je pokazal nezadržnost sedanje situacije — zmagovito balkansko carstvo na eni, avstrijsko Makedonijo na drugi strani — iznenadil. Seveda pravi krščansko-socialno glasilo, je dr. Šusteršič svoje »krepke udarce« proti dualizmu kaj lahko podkrepil.

»N. Fr. Presse« objavlja dr. Šusteršičev govor v obširnem ekscerptu in mu posveča velik komentar, menceč, da »voditelj avstrijskih Jugoslovancem« pač pripisuje balkanski zvezi večje cilje, nego si jih je sama stavila, češ, Srbi in Bulgari se ne bodo marali stopiti v eno carstvo. (»N. Fr. Presse« gotovo ni brala dr. Cvijičeve brošure, kjer se na to jasno namigava in razpoloženja na Balkanu sploh nič ne pozna. — Op. ured.) Nadalje se »N. Fr. Pr.« zdi, da trializem ne bo mogel monarhije okrepiti, ako je že dualizem slab. — Ta logika »N. Fr. Pr.« je kaj jalova.

»Zeit« pravtako o dr. Šusteršičevem govoru dosti na široko poroča, povdarja joč, kako je dr. Šusteršič opozarjal, da je za Avstrijo vitalno vprašanje, da gniočo rano dosedanje svoje jugoslovanske politike vendar enkrat odstrani.

Večina v škripcih.

Iz proračunskega odseka v državnem zboru.

Odločni nastop naših članov proračunskega odseka je zmedel, kakor je čutili, strankam večine dalekosežne načrte. Našim poslancem zagotavljajo stranke svoje simpatije glede hrvaških razmer, a odgovor, ki ga dobivajo, se glasi: pokažite v tem vprašanju dejanja in uspehe. Na lamentiranje o škodi, ki jo trpi parlamentarizem, pa čujejo: ako je v tako postranskem vprašanju volja parlamenta napram Mažarom brez moči, kaj pa imamo pričakovati, ko pridejo na vrsto nove trgovinske pogodbe in nova pogodba z Ogrsko leta 1917? V danem položaju bi bile stran-

ke večine pripravljene za novo odločno manifestacijo za obnovo ustavnih razmer na Hrvaškem. Pogajanja o tem pa še niso dozorela. V današnji odsekov seji je povzročil socialni demokrat s svojim netaktnim nastopom velik kraval, tako da je moral načelnik sejo prekiniti. Ako naši govorniki govorijo le malo dalj časa, so socialni demokrati razburjeni in parlament v nevarnosti. Ako pa pred volitvami socialni demokratje preganjajo draginjo z dolgovznimi otrobi, ako ovirajo delovanje odsekov, tako n. pr. rešitev finančnega načrta, je pa to seveda parlamentu v korist.

V popoldanski seji je imel daljši govor poslanec Gostinčar. Glede razmer na Hrvaškem je izjavil, da so sedanje razmere na Hrvaškem evropski škandal, kjer v ime kralja vlada človek, katerega bi se sramoval tudi priprost kmet ali delavec. Daje je vložil resolucijo, v kateri zahteva, da vlada skrbi za to, da se vsled eventualnih novih naprav po tobačnih tovarnah delavkam in delavcem v nobenem slučaju ne bode godila krivica. Zaradi gozdarskih delavcev je zahteval, da naj se ne zahteva za razne prošnje za dopust pri predstojnikih kolekovanja. Za take stvari se občuje ustmeno. Od delavcev, ki jih država plača beraško, ne gre zahtevati kolekov za stvari, ki so takorekoč domače. Vložil je tudi resolucijo, v kateri se zahteva, da podpira država iz dohodkov alkoholnih pijač protialkoholno gibanje, kakor to dela Rusija in Švica.

Za njim je govorilo še par govornikov, predno se je seja zaključila.

Kakor kaže, je gotovo, da odsek tekoči teden ne bo rešil niti proračuna finančnega ministrstva, kamo-li še več.

Rusko-turška vojska.

(1877—1878.)

Dr. Ig. Žitnik.

Pariški mir (1856) je Turčiji podaljšal življenje. Še isto leto so Anglija, Francija in Avstrija v tajni pogodbi zagotovile integriteto za vse slučaje in »vzele na znanje« turškega sultana izjavo (hati humajun), da velja načelo enakopravnosti mohamedancev in kristjanov v turški državi. Obljuba pa dela dolgove, ki jih mohamedanski državniki, če le morejo, prezirajo. Ko bomo pozneje govorili o »reformah« v Turčiji, se bomo morali prepričati, da se mohamedanski značaj in samozavest upirata reformam v krščanskem ali, če hočete, v evropskem smislu in duhu. Znanih dejstev ne smemo in ne moremo prezreti, ako hočemo razumeti dogodke v polupretoklem in sedanjem času na Balkanu. Turška vlada je imela prilike dolga desetletja, da izvrši svojo obljubo, podano na pariškem kongresu zastopanim državam. Evropske države so Turčijo sprejele kot enakopravno v svoj koncert. Leta 1854. so Angleži posodili Turčiji tri milijone funtov šterlingov (72.600.000 kron), leta 1855. Francozi 111.000.000 kron; obenem je Turčija izdala za 150 milijonov papirnatega denarja. Turčija je tedaj napravila sicer prvi državni dolg, a imela je denarja dovolj za potrebne reforme. Toda turška vlada prvič ni imela sposobnih, pravičnih in nasproti kristjanom tolerantnih uradnikov. Dalje so se reformam z vso silo upirali staroturki in, kar moramo zopet naglašati, evropskim državam bi nikdar ne ugajala močna Turčija.

Že leta 1857. so se pričele vstaje v raznih krajih Turčije. V Bosni in Hercegovini so se uprli kmetje proti mohamedanskemu plemstvu, ki je prestrogo izterjavalo »trečino«. Prosili so pomoči na Dunaju — brez uspeha. Isto leto so Črnogorci nabili Turke pri Grahovem, da si pribore prosto pot do morja. Meseca prosinca 1859 je molдавska skupščina v Jašu in drugi mesec tudi valaška izvolila za svojega

kneza polkovnika Aleksandra Cuso proti volji Turčije in dogovoru v Parizu. Obenem so se ponavljale vstaje zaradi davkov na Kreti, v Arabiji in na Libanonu. Leta 1860. so Bolgari prvič odločneje nastopili za cerkveno neodvisnost od grškega patrijarha v Carigradu. Zahtevali so škofo bulgarske narodnosti. Te bulgarske zahteve je podpirala Rusija. Zanimivo je, da je okoli 200 bulgarskih občinskih načelnikov prosilo rimskega papeža, da se združijo z Rimom. Papež Pij IX. je res imenoval za Bulgarijo kot škofa Sokolskega. Sultan je res ukazal preiskavati bulgarske pritožbe proti grškemu škofom in popom, toda ostalo je zopet pri starem. Ko je leta 1861. nastopil vlado sultan Abd-ul-Azis, začelo je zopet vreti na Balkanu. Vzdignili so se Hercegovci pod vodstvom kovača Luke Vukalovića. To priliko so porabili tudi Črnogorci, da odpro vrata kneževini do morja. Znani Omer paša je zadel vstajo in l. 1862. prodril z armado skoraj do Cetinja. Vsled turških grozodejstev so posredovale države. Turčija je dobila pravico ob meji graditi utrjene kule, Vukalović je postal turški bim-baši (major) pandurjev, da skrbi za mir in red ob meji do Sutorina. A že tedaj, ko je renegat Omer paša 21. avgusta 1862 v Skadru ob Bojani črnogorskemu knezu in vladiki Nikiti narekaval trde pogoje premirja, ponovila in poživila se je ideja, ki jo knežji pesnik izraža v svoji otačbeniški: »Onamo za brda ona, da vidim Prizren. Onamo pokoj nači ču duši.« In ta ideja osvoboditve, ki sedaj dozoreva, je tista stoletja v prsih tlačene raje, povsod vzplamtevala na balkanskih stražah v visokih in močnih zubljih, da se je nad Carigradom žarilo nebo. Evropske države so pričele uvidevati, da ne morejo ustaviti naravne evolucije, zajeziti ljudske reke, ki z vso silo ruši in odnaša umetne jezove evropskega koristolovstva in turške samopašnosti. Leta 1866. so Rumuni odslovili svojega prvega kneza Aleksandra zaradi slabe njegove vlade in 13. maja izvolili kneza Karla iz rodu Hohenzollern, ki se danes modro in skrbno vlada rumunski narod. L. 1881. je Rumunija postala kraljestvo, ki se je povzdignilo v gospodarskem in kulturnem oziru. Leta 1867. so morale zadnje turške posadke zapustiti trdnjave Belgrad, Semendrijo in Šabac. Naglašati moramo, da je pri tej priliki imela največ zaslug Avstrija, ki je hotela imeti mir ob svoji meji. Mnogo mohamedancev se je izselilo iz Srbije v Bosno in drugam. Podkralj v Egiptu, Izmail paša je isto leto prisilil sultana, da mu je priznal dedno pravo in naslov »khedive«, prvo čast za velikim vezirjem. Na Kreti vstaje sploh niso prenehale. Velesile so prisilile sultana, da je Krečanom l. 1867. s posebnim statutom dovolil večje svoboščine in krščanskega podguvernerja.

Odsihod se pojavlja med narodi na Balkanu tudi narodno-politična ideja. Bulgari, ki so skozi stoletja najpotrpežljiveje prenašali turško tirarstvo, so bili po pariškem miru najognjevitelji zagovorniki samostojne bulgarske cerkve, ker grška duhovščina, vzgojena v Carigradu, ni razumela narodnega jezika. Pričeli so akcijo bulgarski izgnanci v Bukareštu. Leta 1870. je sultan podpisal ferman, ki dovoljuje bulgarski eksarhat za vso Bulgarijo, Rumelijo in eparhiji v Pirotu in Nišu. Prvi bulgarski cerkveni poglavar (eksarh) je bil izvoljen 24. maja 1872. Ta dogodek je bil za Bulgare velika pridobitev, za Turčijo pa nov udarec, ker pričeli so se novi notranji boji med Bulgari in Grki za cerkveno nadvlado zaradi narodnega bogoslužja. Brez komentara ali kritike moremo naglašati, da je sedaj ruska diplomacija dobila še več prilik in povodov za posredovanje. A kdor na Balkanu ali sploh v Evropi straši s panslavizmom,

ta sliši travo rasti. Sanje panslavizma so že davno strezile posamezne slovanske rodove. Ali morda sedanja »križarska vojska« na Balkanu izvira iz nagibov panslavizma? To je, reči smemo, sveta vojska krščanskih narodov za krščansko kulturo, ki vsakemu poedincu in vsakemu narodu nudi pogoje in sredstva za življenje, ki je vredno človeka kot božje stvari. Toda vrnimo se še k dogodkom, ki so povzročili zadnjo rusko-turško vojsko.

Spomladi l. 1875. so se krščanski kmetje v okolici Nevesinja v Hercegovini zopet z orožjem vzdignili proti turškim finančnim pijavkam. Mnogo krščanskih družin je zbežalo v Črnogoro in Dubrovnik. Posredovale so po svojih konzulih v Mostaru Avstrija, Rusija in Nemčija, tudi vstahi niso hoteli verjeti turškim obljubam. Grof Andrassy je v svoji noti 30. dec. 1875 na garancijske države pariške pogodbe zahteval za Bosno in Hercegovino popolno versko svobodo in uredbo davkov, posebno pa reformo ogradnih razmer. Sultan je vse to obljubil v svojem odgovoru na noto, izvršiti pa ni mogel, ker so se upirali mohamedanci in se je med tem vstaja razširila že po obeh deželah. Vstašem so prihiteli na pomoč mnogi Srbi, Črnogorci, Garibaldinci, Miroslav Hubmayer, Peter Karagjorgjevič (sedanji srbski kralj) in drugi. Vrhovni voditelj je bil Ljubobratčič. Ko pa so ga Avstriji sušca 1876 v Dalmaciji vjeli in zaprli, mu je bil naslednik črnogorski vojvoda Pero Pavlovič.

Avstrija je pričela gasiti požar ob meji. Grof Andrassy je izdelal spomenico na sultana. To spomenico, ki so jo zastopniki Avstrije, Rusije in Nemčije odobrili v Berlinu, je zahtevala: 1. Turčija naj dovoli povrnitev ubežnikom, živež in les za popravo hiš in cerkev, 2. pri tej razdelitvi naj posreduje komisija pod predsedstvom krščanskega Hercegovca, 3. kristjani smejo nositi orožje, 4. turška vlada naj vzdrži močne posadke v deželi, 5. vse te reforme naj nadzorujejo konzuli. Ostale velesile so odobrile to spomenico, uprla se je edino Anglija in poslala svoje vojno brodovje v pristanišče Bezik v varstvo Turčije. (Videli bomo, da se bode sedaj isto zgodilo. Op. p.)

Pa prišlo je drugače. Utrinki hercegovske vstaje so zanetili ogenj v Bulgariji. V Stari Zagori se je zbralo dvajset veljakov, med njimi poznejši nesrečni bulgarski minister Stambulov, ki so proglasili vstajo proti Turkom. Začetkom 1876 so poslali sultanu prošnjo, naj dovoli bulgarski jezik v uradih in kristjanom orožje ter jih oprosti vojaške službe. Sultan je seveda odklonil vse zahteve. Pričelo se je zverinsko klanje in požiganje med mohamedanskimi in krščanskimi Bulgari po balkanskem gorovju. Najsilovitejši so bili Čerkesi in Pomaki, pomohamedanjeni Bulgari, ki tudi sedaj napadajo bulgarske čete v gorovju. Gopčević piše v svoji zgodovini, da so turške družine pobile nad 20.000 ljudi starih in mladih in nad 12.000 deklet in žensk odvedli v sužnost. V Carigradu živeča Bulgara Balabanov in Cankov sta odpotovala na evropske dvore, da za Bulgare izprosi avtonomijo. Ta krvava turška osveta je vplivala tudi na angleško javno mnenje. Gladstone je porabil to priliko proti turkofilni politiki Disraelijeve vlade.

Medtem pa so nastali v Carigradu samem poulični nemiri in poboji. Uprli so se zofte (turški visokošolci) in zahtevali, da odstopi Rusom prijazna vlada Mahmuda paše. V Solunu so Turki ubili francoskega in nemškega konzula. Požrešni sultan Abd-ul-Azis, ki je praznil državne blagajne, je 30. maja moral zapustiti prestol in štiri tedne pozneje tudi življenje. Naslednik mu je bil od 30. maja do 31. avgusta Murad V., ki je proglasil liberalno vlado (Midhat paša) in se odpovedal delu svoje civilne liste. Dne 15. junija je črkerški stotnik Hasan iz osvete umoril ministra Huseina in Rešida, drugi so zbežali.

Istočasno so se Črnogorci in Srbi pripravljali na vojsko. Srbski knez Milan je zahteval od sultana dovoljenje, da z armado zasede Bosno kot sultanov namestnik in napravi mir. Sultan je odbil zahtevo, in srbska armada je 2. julija prečkala mejo, da zasede Bosno in Novipazar. Po dogovoru s knezom Nikito naj bi Črnogorci zasedli Hercegovino in del Albanije. Katoliški biskup v Mostaru je izdal proglas: »Ako Bosna in Hercegovina ne ostane turški, morata biti avstrijski.« Tega početja pa niso odobraval velesile. Tudi narodna Rusija je grajala Srbe, dasi je bilo več ruskih prostovoljcev v armadi, ki jo je vabil ruski general Črnajev. Ruski car Aleksander II. se je v Reichstadtu dogovoril s cesar-

jem Franc Jožefom, da dogodkom pušita prosto pot do odločilne bitke. Črnogorci so se srečno bili s Turki pri Podgorici in Nevesinju in so 28. julija pobili Muktarjeve čete pri Vučidolu. Manj srečni so bili Srbi. Pri Novem pazaru so bili odbiti, ravno tako v Bosni ob reki Bjelini. Turki so osvojili Knjaževac in Zajčak in 1. septembra pri Deligradu premagali Črnajeva. Knez Milan je moral s Turki skleniti dvamešno premirje. Novi sultan Abd-ul-Hamid. Ruski car je predlagal, naj brodovje zveznih armad zasede Carigrad, avstrijska armada Bosno, ruska pa Bulgarijo. Ta predlog so Angleži odbili. Dne 12. decembra 1876 se je v Carigradu zbrala konferenca. Za Srbijo je določila »status quo«, Mali Bošnjak in kos zemlje ob Drini. Črnogorcem je odstopila ob meji kos Hercegovine in turške Albanije ter prosto plovbo po Bojani. Za Bolgare so Rusi predlagali avtonomijo od Donave preko Balkana s Plovdivom, Skopljem in Monastirrom. Ta predlog pa je bil izprva predaletkošen za konferenco, ki je predlagala, naj se Bulgari združijo v dveh deželah, eni bodi središče Tirnovo, drugi Sofija; Bosna in Hercegovina naj se popolnoma združita. Vse tri dežele naj dobe guvernerja (Bulgarija krščanskega), ki naj se volijo na pet let. Vse tri dežele naj tudi dobe deželne zbornice; v Bulgariji naj so volitve proste; v Bosni pa naj mohamedanci in pravoslavni volijo po dve petini poslancev, katoliški eno petino. Orožniki naj so povsod v primernem številu s prebivalstvom in po veroizpovedovanju. Turčija vzdrži s voje posadke samo v trdnjavah in glavnih mestih in dobiva iz davkov 30 odstotkov. Dne 23. decembra je imela konferenca prvo skupno sejo. Isti dan pa je zviti Midhat paša iznenadil vso javnost z novo turško ustavo (Kanun i essassy), o kateri govorimo pozneje. Konferenca je najprvo zahtevala od sultana premirje, ki je bilo podaljšano do konca svečane. V sejah konference 15. in 18. prosinca 1877 pa sta turška zastopnika odklonila več zahtev in 20. prosinca se je konferenca razšla brez uspeha. Sultan je 1. marca Srbom dovolil »status quo« in prvi turški parlament je 10. aprila odklonil črnogorsko zahtevo, da dobe Niksić, Kolašin in Spuz.

Rusija se je pripravljala na vojsko. General Ignatiev je na Dunaju 15. prosinca pridobil avstrijsko vlado, da zasede Bosno in Hercegovino. Nadaljne dogovore so zopet preprečili Angleži. Dne 24. aprila 1877 so ruske čete prekorale reko Prut v Moldavijo in v Kavkaz ter Armenijo. Car je izdal ukaz na narod in spomenico na države, da hoče izvesti le sklepe cele Evrope glede na balkansko prebivalstvo, ker se sultan upira. Avstrija, Italija in Francija so odgovorile, da ostanejo nevtralne. Anglija pa s pridržkom, da se Rusi ne dotaknejo Carigrada in Sueškega prekopu. Rumunija je 11. maja proglasila neodvisnost in 13. maja Turčiji napovedala vojsko. Črnogora s Turki sploh ni sklenila premirja. Srbija je do decembra ostala nevtralna. Meseca junija je ruska armada prečkala Donavo in zasedla staro bulgarsko prestolnico Tirnovo. General Gurko je s svojimi kazaki preprečil Balkan in se ugnezdil pri Odrinu. Glavna ruska armada je 16. julija osvojila Nikopoli in nato oblegala Plevno, kjer se je hrabro branil Osman paša (tudi pomohamedanjen Slovan s svojim korom). V spomenu so še ti boji pri Plevni in na prelazu čez Balkan pri Šipki. Dne 4. prosinca 1878 je Gurko zasedel Sofijo in nekaj dni pozneje so Rusi uničili dve turški armadi. Dne 20. prosinca je ruska armada stala že pri Odrinu in hitela dalje proti Carigradu in na desno proti Egejskemu morju. Dne 3. sušca 1878 je morala Turčija v San Stefanu pred Carigradom z Rusi skleniti mir. Pogoje generala Ignatieva pa sta znatno predručala Bismark in lord Salisbury na kongresu v Berlinu. Turčijo je zopet rešila Evropa.

Pripomba uredništva: Ti članki, katerih namen je podati kratko predgovodino sedanje vojske na Balkanu, so zaostali vsled dnevnih poročil z bojišč.

Odlikovanje zaslužnega moža.

Župnik-svetnik Aljaž na Dovjem — odlikovan z zlatim križcem za zasluge s krono. Dne 6. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne je izročil c. kr. okr. glavar župnik iz Radovljice v tukajšnji šoli vpricho šolske mladine gosp. župniku in svetniku Jakobu Aljažu zlat zaslužni križec s krono.

V šolski sobi, ozaljšani z zelenjem, sredi katerega je visela podoba Nj. Velikanstva presvitlega cesarja, je bilo opaziti poleg g. okrajnega glavarja in g. slavljenca Aljaža tudi g. dekana in kanonika Novaka, č. g. župnika in poslanca Pibra, zastopnike

Slov. plan. društva (ravnatelj Macher, blagajnik Šusteršič), ravnatelja cementne tovarne v Mojstrani Winziga, c. kr. odožništvo, c. kr. železniške uradnike, g. župana in druge občinske zastopnike, domače učiteljstvo in člane okr. šolskega sveta, nekaj gg. duhovnikov in drugih udeležencev, ki so prihiteli veseliti se slavnostnega dne.

Prvi je povzel besedo prebлаг. gosp. c. kr. okrajni glavar. Povdarjal je zasluge slavljenčeve na raznih poljih. Skrbel je odlikovani g. župnik ne le za dušni blagor faranov, ampak pospeševal tudi občni blagor svoje slovenske domovine. Kdo ne pozna njegovih zaslug na šolskem polju — bil je večletni okrajni šolski nadzornik — na glasbenem polju — njegove skladbe se pojo po širni slovenski domovini — na polju turistikar itd. Z ozirom na vse te zasluge mu pač pristojajo odlikovanja!

Govoril je dalje g. ravnatelj Macher. Omenjal je, da se ima Slov. plan. društvo največ zahvaliti g. Aljažu, ki je bil družstvu v vseh letih njegovega obstoja desna roka. Bil mu je spodbujevalec, svetovalec, poln požrtvovalnosti. Obstoj »Doma v Vratih«, planinske kočice na Kredarici, stolpa vrh Triglavsa so le udeleževane ideje župnika Aljaža.

Iskreno čestita slavljenču njegov prijatelj kanonik dekan Novak na najvišjem odlikovanju, želeč, da bi se veselja tega dne radoval še mnogo let v sreči, miru, zadovoljnosti.

Šolska mladina zapoje cesarsko himno. Po odpeti himni stopi pred slavljenca belo oblečena deklica-učenka ter ga nagovori. Spominja ga na njegovo preteklo življenje polno kerizev. Pa za te bo gotovo dobil plačilo v večnosti. Krona, ki je bližji na zlatem križcu, naj ga navdaja z upanjem na nebeško krono.

Ginjeno se slavljenec zahvaljuje navzočim, v prvi vrsti prebлаг. gosp. glavarju. V svoji skromnosti ne omenja svojih zaslug, pač pa se hvaležno spominja zaslug c. kr. okrajnega glavarja za občino Dovje glede mostov, cest itd. Želja okr. glavarja je tudi, da se izvrši lepa cesta v Vrata — ta planinski biser, ki tekmuje po svoji krasoti z najlepšimi planinskimi dolinami. — Omenja pa pred vsem viteške čednosti Nj. Velikanstva presvitlega cesarja. Sklene z željo: Bog obvari, Bog ohrani nam cesarja . . . ! S trikratnim živjo-klicem se slavnost konča. Župljani in občani dovski pa hranijo v srcu željo: Bog nam ohrani gosp. slavljenca tako čvrstega, čilega in zdravega še mnogo let v naš dušni in častni blagor!

Svobodomislec ubili katoliškega dijaka.

Iz Inomosta se poroča: V Inomostu je šlo v torek zjutraj več katoliških dijakov po cesti Marije Terezije domov. Katoliške dijake so napadli nemški svobodomiselni dijaki, ki jih je bilo več kakor katoliških. Neki svobodomiselni nemškonacionalni študent je udaril z gorjačo po glavi člana »Rheto Bavariek«, medicina Maksa Ghezze, ki se je nezavesten zgrudil na tla in pričel močno bljuvati. Pozvali so takoj policijskega stražnika in ga prosili, da bi nevarno ranjenega dijaka prepeljali na rešilno postajo. Policija tega ni storila, marveč so smrtonovarno ranjenega dijaka zaprli v policijski zapor, kjer so ga pustili do jutra, nakar so ga šele na kliniko prepeljali, kjer so ga operirali, a bilo je že prepozno, ker je Ghezza umrl. Krščanskosocialna stranka je zaradi uboja upravičeno razburjena in zahteva, da naj se v Inomostu policija podzdravi.

Iz bulgarskega glavnega slana.

Skozi bulgarski glavni stan: Mustafa pašo korakajo dan za dnem močne voje čete v smeri proti Lüle Burgasu. Čete so polne zmagoslavij upov in napravljajo izboren vtis; ljudstvo jih navdušeno pozdravlja, žene in otroci jim gredo nasproti, obisipajo jih s cvetjem in obdarujejo s tem in onim.

Turške in judovske hiše v Mustafi paši so prazne, ker so njih prebivalci pobeželi. Da se jim imetje zavaruje, so Bulgari ustanovili posebno komisijo, sestoječo iz višjega bulgarskega častnika, dveh orožnikov in dveh meščanov Mustafe paše, ki bo sestavila natančne zapisnike in preiskrbeli, da se nič ne poškoduje ali odnese.

Obleganje Odrina napreduje, čeprav počasi in v bulgarskem glavnem stanu se z gotovostjo računa na skorajšen padec.

Na nekem griču v bližini Odrina se je nedavno bil vroč boj. 20 bataljonov turških čet je poizkusilo pretrgati železni obroč oblegovalcev. Poizkus pa so bulgarske straže o pravem času zaznale, nakar se je razvil silno krvav boj, ki je končal s tem, da so bili Turki vrženi nazaj.

Bulgari so trdno odločeni, da osvoje Odrin — ta ključ k Carigradu in jim v to svrhu ne bo nobena žrtev prevelika. Izvrstno služijo Bulgarom baloni na vrh, ki proizvedo vse podrobnosti o gibanju turške posadke in slabše utrjenih mestih trd-

njave. Mesta, ki jih označijo poizvedovalci v balonih, vzame potem na piko artiljerija ter jih z občudovanja vredno gotovostjo razruši. Turška artiljerija in municija ni dosti vredna; turške granate padajo predalet ali preblizo, mnoge se pa sploh ne razpočijo. To le še bolj vzpodbuja bulgarsko pehoto, ki je nenadno sredi med najhujšim turškim streljanjem navalila na severni grič, ki dominira nad Odrinom in ga zavzela. Takoj nato je prišla tudi bulgarska artiljerija in nemudoma pričela strelati na mesto. Kmalu je na severnem delu, kamor so zadevale bulgarske kroglice, izbruhnil ogenj in predno sta minuli dve uri, je morala turška artiljerija na severovzhodnih utrdbah utihniti.

Na potu proti Odrinu se mnogokrat vidijo vojaki, ki so sami utrjeni do kraja, kako izpregajo konje, ki na razmočenih tleh in izmučeni ne morejo več potegniti topov, se sami vprežejo pred lafete ter jih vlečejo naprej, drugi vojaki pa na ramah nosijo dele topov.

Grozno je maščevanje potolčenih turških čet nad nedolžnim prebivalstvom vasi, skozi katere beže. V vasi Ainovi so razmesarili in poklali 78 starčkov, 10 mladih žena so natakneli na kole, 27 mladih moških so z bajoneti grozno razmesarili; celo otrokom od 1 do 5 let niso prizanašali.

Novi srbski uspehi.

(Od našega poročevalca.)

Nove zmage srbske armade. — Vjeti turški častniki. — Oblasti za red. — Pozdravi kralju. — Združitev Srbov in Črnogorcev.

Belgrad, 5. novembra.

Srbska vojska je v zadnjih dneh dosegla novih uspehov. Nova Varoš se je podala brez vsakega odpora. Vjetih je bilo 6 častnikov in 225 vojakov. Vse so odpravili v Niš.

Srbska vojska je na svojem prodiranju proti Solunu pri Demir Kapiju naletela na hud odpor. Po hudi borbi so srbske čete Turke pognale v divji beg. Med Turki je zavladal tak strah, da niti velikega mosta čez Vardar pri Demir Kapiju niso razdrli. Srbski armadi je sedaj pot do Soluna odprt in je prav lahko mogoče, da bodo srbski topovi tedaj, ko prejmete te-le vrstice, že gromeli pod silnimi zidovi Soluna.

Na kumanovem in veleškem bojišču razbita turška armada se je za silo zbrala in počakala zmagovite srbske čete med Velesom in Prilepom, na kraju, kjer so bile terenske razmere za Srbe silno neugodne, Turki pa so zavzeli izvrstne pozicije. Imeli so pa Turki 20 bataljonov z artiljerijo. Terenske razmere so bile take, da srbska artiljerija in konjenica nista mogli v boju sodelovati. Tu se je zopet postavila srbska pehota in dokazala, da je opravičen sloves, ki si ga je v tej vojni pridobila — zlasti pri Kumanovu. Dasi se je imela boriti s silnimi terenskimi težavami in je stala proti njej poleg sovražnikov pehote tudi njegova artiljerija, je vendar tudi tu odnesla zmago. V tej krvavi bitki se je zlasti odlikoval V. pešpolk kralja Milana (vojaki so iz okolice Valjeva, drinska divizija), ki je v strahovitom artiljerijskem ognju z bajonetom osvojil pozicijo za pozicijo. Do večera je srbska pehota zavzela že vse važnejše pozicije in prenočila nad Prilepom.

Ob jutranji zori so Srbi z vso silo navalili, po močnem odporu zavzeli Prilep in nad mestom največjega legendarnega junaka srbske narodne poezije — kraljeviča Marka, razvili srbsko zastavo.

Srbske žrtve v teh bojih niso bile velike, turške pa ogromne.

Istega dne je srbska armada pod generalom Mihajlom Živkovićem ob silnem navdušenju ljudstva korakala v Peč in se združila s Črnogorci.

Belgrajski tiskovni urad je v današnjem svojem poročilu o turških častnikih priobčil to-le:

»Turški častniški zbor se ni nikoli odlikoval s posebno disciplino in solidarnostjo. Več kakor kjerkoli drugod, je bilo med turškimi častniki intrig in dela na svojo roko, v zadnjem času je pa prišlo, kakor znano, celo do odkritih oficirskih uporov. Zlasti pa je v turški vojski manjkalo tesnejše zveze med poveljniki in armado. Po porazu na Kumanovu se turški častniki niti najmanj niso več brigali za svoje čete, marveč so brez vsakršnih ozirov nanje bežali v Skoplje, vojsko pa prepustili na milost in nemilost sovražniku. V Skoplju so metali proč uniforme, se preoblekli v civilno obleko in se skrivali po kleteh in podstrešjih. Dosedaj so našli že 90 takih častnikov in jih bo še več. Po naredbi srbskih oblasti so morali zopet obleči uniforme in so sedaj srbski vojni vjetniki.«

Splo hje po vseh novoosvojenih mestih zelo veliko število zajetih turških častnikov in vojakov. Vsi zaporji

in vojašnice so napolnjene z njimi. S posebnimi vlaki jih prevažajo v Niš, odkoder jih porazdele po večjih mestih. Z vjetniki se zelo človekoljubno postopa.

40 vjetih turških častnikov, med katerimi so tudi višji častniki, so danes odpravili v Beograd, jutri jih pripeljejo še 50.

Inozemski vojni poročevalci, ki jih je bilo Skoplje polno, večinoma odhajajo. Smatrajo, da je srbska armada dovršila svojo nalogo in se zato vračajo domov ali pa gredo dalje v Carigrad, kjer se pričakujejo veliki dogodki.

Upravo nad skopeljskim okrožjem je prevzel Mihajlo Cerović, doslej načelnik belgrajskega okrožja, energičen in odločen mož. Pred njim je nekoliko dni to dolžnost vršil znani srbski pisatelj Branislav Dj. Nušić.

Skoplje je polno četašev — srbskih in bolgarskih. Izdana je naredba, da morajo takoj vsi položiti orožje ali pa zapustiti Skoplje. Izdane so tudi naredbе o nadzorstvu nad vjetimi turškimi častniki. Da se zadovolji potrebam prebivalstva, vozi med Beogradom in Skopljem vsak dan poseben vlak, ki prevaža samo trgovsko blago. Posebno občutno je v Skoplju pomanjkanje moke, sladkorja, petroleja in drv. Ukrenilo se je vse potrebno, da se vsega blaga v zadostni količini pripelje v mesto; izdana je tudi naredba o vrednosti denarja in o obveznosti, da se sprejema dosedanj turški denar, katerega je ljudstvo začelo proč metati.

Vrhovno poveljstvo je izdalo naredbo, s katero se prebivalstvo poziva, da se brezpogojno pokori odredbam srbskih oblasti. Kdor se upira, bo ustreljen. Samo s to trdo strogostjo, ki se brezobzirno izvaja, se je v 2—3 dneh posrečilo uvesti mir in red v to deželo večne anarhije, kjer nikdo ni nikogar poslušal in je avtoriteta oblasti bila pod ničlo.

Srbski list »Vardar«, ki je pred vojno izhajal ponoči in junaško branil srbske interese, je začel zopet redno izhajati.

Kralj je o priliki slavnostnega pouda v Skoplje dobil neštete čestitke iz celega sveta. Med njimi je posebno važen pozdrav mnogih poveljujočih francoskih generalov, ki so kralja pozdravili kot svojega tovariša iz francosko-nemške vojske, katere se je bil kralj Peter udeležil kot francoski častnik.

O združitvi srbske in črnogorske vojske javljajo iz Peči:

4. novembra opoldne sta prispela v po Črnogorcih osvojeno Peč dva eskadrona srbske konjenice pod poveljstvom majorja Lazarovića. Ljudstvo in Črnogorci so jih navdušeno sprejeli. Brigadir Vukotić je njim na čast priredil banket. Brigadir Vukotić je napil kralju Nikolaju in kralju Petru in izrekel željo, da bi ta združitev ostala večna in Srbi in Črnogorci za vselej ostali zedinjeni kot en narod v dveh kraljestvih.

Glavni poveljnik IV. srbske armade, general Mihajlo Živković, je s celim svojim štabom prispel v Peč ob 6. uri zvečer. Črnogorski glavni poveljnik brigadir Vukotić ga je sprejel pred vratmi slavne srbske patriarhije. Generala sta se bratsko objela in poljubila, nakar sta se oba štaba podala v cerkev, kjer se je vršila zahvalna služba božja za ta pomembni dan, ko so zvonovi srbske patriarhalne cerkve zopet svobodno zazvonili nad mestom in pokrajino in naznanili svobodo prebivalstvu. Zvonovi so zvonili neprestano več ur na veliko veselje Srbov. Ljudstvo je Živkovića sprejelo z nepopisnim navdušenjem.

Brez odpočitka so nato srbske čete odkorakale proti Djakovici. Starešine tega mesta so naznanili, da se podajo brez odpora.

× × ×

V Beogradu je sedaj razun državnih bolnišnic še 18 novih bolnišnic in več manjših zasebnih.

Jutri dospe v Beograd vlak vjetnikov s 76 častniki, 46 podčastniki in 578 vojaki.

Na bojiščih.

PRED CARIGRADOM.

Bitka pri Čataldži.

Tudi v Pariz je dospela iz Sofije privatna vest, da je Čataldža za Turke izgubljena. Bitka je bila za turško armado odločilni zadnji poraz. Levo krilo bolgarske armade je po hudem boju zasedlo griče zapadno od Strandže in vrglo desno ško krilo v gozdove zapadno od jezera Derkos. Nato so Bulgari z močnimi oddelki preko Strandže in Jeniköja z južne strani jezera Derkos napadli čatalške pozicije. Centrum in desno krilo Bulgarov pa je prodiralo po železniški progi preko Či-

anta in napadlo čatalško pozicijo od dveh strani. — Oficielnega poročila še zdaj ni.

POLOŽAJ V CARIGRADU.

Carigrad. Na prigovarjanje diplomatov se grade pred Carigradom šance, da se odbije naval iz Čataldže bežeče turške armade, katere se v Carigradu strašno boje. — Na mosteh, ki vodijo v Pero, so postavljene strojne puške. — Na gričih severno od Carigrada so postavili eno baterijo, da prepreči naval iz Čataldže bežečih čet v mesto. — Pred avstro-ogrskim poslatništvo sta postavljeni dve strojni puški iz avstrijske štacijske ladje. — Kurdi so poklali 36 grških težakov. — Most, ki vodi iz Stambula v Galato, se vsako noč vzdigne. — V Beirutu plenijo muzelmanski katoliške samostane, v Smyrni pa grške. — Šejk ul izlam v Carigradu je izdal fetvo, v kateri svari, naj se tujcev ne napada in odobrava smrtno kazen za častnike. Nazim bej je dal namreč v Hademköju ustreliti 57 častnikov, ki so fronto zapustili. — V Carigrad je došla ruska križarka »Kagul«. — Avstrijske rodbine, ki so se bile podale v strahu na parnik »Salzburg«, so se vrnile na suho.

Druga poročila pravijo: Carigradčani komaj čakajo, da prijadrajo tuje voje ladje, ker se boje, da se prične v Carigradu strašno klanje. Kurdi, ki so hiteli turški armadi kot prostovoljci na pomoč, so svojo pot do Črnege morja zaznamovali s krvjo in z ognjem. V Carigradu se bijejo vedno manjši poulični boji. Umori so na dnevnem redu. V ponedeljek je neki Grk nekemu grškemu ribiču čestital povodom bulgarske zmage. Takoj je privesljal čoln in turški veslači so Grka zabodli. Poročilo o novi bulgarski zmagi pri Čorluu je carigradske mohamedance strašno poparilo, a tudi vznevoljilo, ker se je ob tej priliki izvedelo, da Nazim paša ni o nobenih zmagah v Carigradu brzojavil, marveč je poročila o turških zmagah fabriciral neki turški uradnik. Do ponedeljka zvečer so prepeljali v Carigrad 10.000 turških ranjencev. Vozili so jih celo na strehah železniških voz. Veliko ranjencev je bilo samo z umazanimi cunjami pokritih.

Bulgari v Carigradu.

»Echo de Paris« poroča, da Avstrija in Rusija ne ugovarjata, da zasedejo Bulgari Carigrad. Avstrija se je celo z Rusijo sporazumela, da se Carigrad ob miru odpre vsem državam. Rusija se je o otvoritvi Dardanel že sporazumela z Grško in z Bulgarsko.

Turške grozovitosti v Rodostu.

»Daily Chronicle« poroča iz Rodosta: Gruče turške redne pehote, ki so jih Bulgari vrgli nazaj, dohajajo v Rodosto. Ob svojem strašnem begu so pometali orožje proč. V Rodosto so došli izstradani in utrujeni, prepojeni divjege sovražstva nasproti kristjanom. Mesto so turški vojaki preplavili, ki onečlašajo žene in ropajo. Na sedmih točkah so istočasno mesto zažgali, v ogenj so pa pometali žene in otroke. Veliko Rodoščanov je bežalo pred poživinjenimi turškimi divjaki na morje, a več čolnov se je potopilo. Vojaki so morili begunce.

Uradno bulgarsko poročilo o bitki pri Lüle Burgasu.

Bulgarska brzjojavna agencija poroča o bojih med Turki in Bulgari na črti Lüle Burgas — Bunar Hissar med 29. oktobrom in 2. novembrom: Turška armada je štela nad 120.000 mož, razpolagala je z več kot 300 topovi in s 65 eskadroni. Ob petdnevnih hudih bojih je turško desno krilo neprestano napadalo levo bulgarsko krilo, da prekine bulgarski armadi zvezo z Lozengradom. Bulgarom se je pa posrečilo, da so s hrabrimi napadi in s svojo močeno artiljerijo kakor tudi z dobro zadevajočim streljanjem pehote prisilili sovražnika, da se je umaknil. Sovražnik je bil, ko se je umikal, obsut s smrtonosnim ognjem. Bojišče je bilo z mrličmi posejano.

Tretji dan bitke je pričelo podpirano po svoji artiljeriji bulgarsko središče energično prodirati. Pehota je napadla z bajonetni navidezno nepremagljive utrdbe in jih zasedla, nakar je zasledovala sovražnika, ki je bežal spremljan po streljanju naše artiljerije, v paniki.

Peti dan je naše s svežimi močmi ojačeno levo krilo odločilno napadlo sovražnika, ga na celi črti razkropilo in ga prisililo, da je zapustil svoje močne pozicije in pobegnil.

Bulgari so zaplenili 42 brzostrelnih topov, več zastav, 150 železniških voz z živili in z municijo, dve lokomotive in več skladišč za živila. Turkov so 2800 vjeli. Izgubili smo 15.000 mož: mrtvih in ranjencev. Turške izgube znašajo nad 40 tisoč mož. V tej bitki, ki se lahko primerja z bitko pri Mukdenu, je bila turška armada skoraj popolnoma uničena. V deruti se je umikal sovražnik proti Čataldži. Utrujenih postojank pri Čorluu in Saraju sovražnik ni mogel držati. Po porazu bo depimiran sovražnik, ki je brez artiljerije, težko branil glavno mesto.

Po bitki pri Lüle Burgasu.

Zasebno se 6. t. m. iz Carigrada poroča: Razpoloženje poražene turške armade, ki je pobegnila za Čataldžo, je tako, da ni misliti na to, da bi mogli Turki čataldške utrdbe držati. V soboto se je umikanje turške armade izpremenilo v divji beg. Vse je bežalo, predvsem častniki. Od Čorlua do Čataldže so se godili taki prizori, kakršni so znani le po bitkah pri Waterlou in pri Berezini. Nobenega reda ni več bilo. Vsak je gledal le na to, da je hitro bežal. Za ranjence, ki jih leži na tisoče, se nihče ne zmeni.

O umikanju turške armade poroča vojni poročevalec »Daily Chronicle«, Donnohe: Cela turška armada leze, ker ne more več hitro korakati. Strašno trpljenje ponoči in podnevi je število turških vojakov reduciralo. Pot, po kateri beže Turki, je posejana z mrtvimi in z vojaki, ki umirajo. Za turško armado se zbirajo jate vran, ki kriče in čakajo, da se zgrudi na tla kak smrtno trudni vojak. Volkovom podobne pse je privabil smrad mrličev, ki so se od vseh strani zbrali. Njih divje lajanje ponoči je strašno. Na cesti proti Čorluu smo videli obglodana trupla konj, ki so komaj pred dvema urama crknili. Pretresla me je usoda nesrečnih vojakov, ki umirajo na cesti. Bežeče čete so pomilovanja vredne. Kdor ima še puško in patrone, vidi ponoči povsodi sovražnika in strelja ter zadene mnogokrat lastne tovariše. Vojaki, ki jim odpadajo podplati, marširajo bosi v strašnem trpljenju. Strašno je, kar je teh pet dni prestal turški vojak. Stradal je, doživel strašne poraze in gledal vedno smrti v obraz. Več dni ni ničesar jedel. Ko ni mogel več marširati, se je vlegel na tla in umrl.

OBLEGANJE ODRINA.

Iz Musafa-paše se poroča: Skozi bolgarski glavni stan Musafa-paše korakajo ponoči in podnevi močni vojaški oddelki. Prebivalstvo jih navdušeno pozdravlja. Mustafa-paša so zapustili Turki in Judje, ki so bežali, ko so se Bolgari približali. Posebna bolgarska komisija nadzoruje straženje lastnine beguncev. Poročevalec je bil sam navzoč ob nekem boju pri Odrinu. 20 turških bataljonov je poskusilo prebiti turški oblegovalni obroč. Turške operacije so pa bolgarske prednje straže opazile. Vnel se je krvav boj. Turki so bili prisiljeni se umakniti. Bolgari so jim veliko ljudi pobili. Bolgarom dobro služijo privezani zrakoplovi, s katerimi pozvedujejo, kje Turki stoje. Izvrstna je bolgarska artiljerija, ki natančno strelja tja, kjer je koncentracija mesta opazovalci v zrakoplovih. Turška artiljerija strelja jako slabo. Turške granate slabo zadevajo in jih veliko ne eksplodira, vsled česar je napadanje Bolgarom zelo olajšano. Bolgarska pehota prodira zato, ne da bi se za turške granate zmenila. Videl sem, ko je napadla bolgarska pehota grič, ki nadvlada Odrin. Takoj na to je pričela bolgarska artiljerija streljati. Učinek bolgarskih krogelj je bil strašen. Severovzhodni del Odrina je začel goreti, čez dve uri je tudi utihnila turška artiljerija. Porazeni in bežeči Turki so se maščevali na nedolžnih prebivalcih krajev, skozi katere so bežali. Zgled: Po bitki pri Lüle-Burgasu pridejo Turki v vas Ainoi, kjer so mučili in usmrtili 78 starcev, 10 mladih žena so nataknil na kole, 27 mladih mož so z bajoneti do smrti mučili in usmrtili celo otročiče v starosti od enega do pet let.

Nek laški list poroča, da se je iz Sofije sporočilo »Reuterju«, da je glasom vesti iz Mustafa-paše situacija v Odrinu postala nevzdržljiva. Prebivalstvo je vsled beguncev narastlo od 80.000 na 120.000. Ljudstvo se bije za kruh. — Drugi laški listi poročajo, da se Turki v Odrinu zelo trdovratno branijo. Bulgari bi lahko zavzeli nek dominujoč grič, a ga nečejo, ker bi zahteval preveč žrtev. Rajši čakajo, ker se bo mesto prejalisej moralo udati.

Iz Soluna se poroča: Pri Odrinu ne pričakujejo zdaj odločitve, ker se Bulgari pripravljajo na glavni udarec pri Čataldži. Bulgari niti na streljanje iz turških utrdb ne odgovarjajo. — Manjši boji se pač vsak dan bijejo. Po dveh izpadih so Turki opustili ofenzivo. Turki poročajo preko Carigrada, da so Turki 6. t. m. večkrat izpadli in da so iz utrdbe Jasitepe obstreljavali Maraš.

Bolgari zasedli Dramo na zapadnem bojišču.

Iz Sofije se poroča, da so Bolgari zasedli 5. t. m. Dramo. Okoličanske vasi so odposlale k bolgarskemu poveljniku odposlaništva, v katerih so bili zastopani Bolgari, Grki in Turki, ki so izjavljali, da se podvržejo in da odlože orožje. Turški vojaki so se na vse strani razkropili. Večina turških vojakov je prostovoljno izročila orožje in se podala v domovino.

PRODIRANJE SRBOV.

Srbi so prodrli čez Ohrid do Tirane. V Beogradu sodijo, da Drač in Skader kmalu padeta.

PODROBNOSTI O BITKI PRI PRILEPU.

Beograd. Po zasebni vesti se bitka pri Prilepu opisuje tako-le: Turki so se utrdili okoli gričev, na katerih stoje forti. Srbska artiljerija vsled slabega terena ni mogla stopiti takoj v akcijo. Zato je infanterija sama utrdbe z bajonetom naskočila. Boj je vsled tega bil hud. Pri tem napadu se je posebno odlikoval 5. polk drinske divizije.

PRED SOLUNOM.

Solun je popolnoma obkoljen. Solunčani so na vse pripravljeni. Turška armada je pred mestom zbrana. Častnikov je le malo, ker je večina častnikov pobegnila. 50 ranjenih vojakov je 6. t. m. umrlo. Z veliko množico pobeglih turških vojakov se nahaja v Solunu tudi 50.000 mohamedanskih beguncev s svojimi rodbinami. Tuje konzulate so utrdili. Iz Pariza se poroča, da bodo zvezne armade naložile Solunu velik vojni davek, ki se bo vsak dan povečal. Pogajanja o predaji Soluna so najbrže že končana. — Iz Aten se poroča, da je bil kapitan tiste turške križarice, ki jo je grška torpedovka v solunskem pristanišču potopila, postavljen pred vojno sodišče, ki ga je obsodilo na smrt in ukazalo ustreliti. Obsojen je bil na smrt, ker je naprej spal, dasi je bil po nočni straži obveščen, da se bliža grška torpedovka. Ustreljen je bil tudi poveljnik utrdbe Karaburun, ker ni zapazil grške torpedovke. Ob napadu na turško križarico je utonilo 17 Turkov.

SOLUN ŽE KAPITULIRAL?

Dunaj, 8. novembra. »Zeit« poroča iz Aten: Lloydov parnik »Entrepe«, ki je prispel 6. t. m. iz Vola v Atene, je prinesel vest o kapitulaciji Soluna. Med pogoji je zlasti ta, da se četam dovolj prost odhod. V Solunu se nahaja 50.000 beguncev.

TUDI SRBI PRED SOLUNOM.

Pariz, 8. novembra. »Matinu« se poroča iz Skoplja: Iz najverodostojnejšega vira izvem, da se Srbi nahajajo 15 km pred Solunom. V bitki pri Prilepu je bil baje ranjen in ujet neki nemški častnik.

VPRAŠANJE JADRANSKE OBALI IN AVSTRIJSKO - SRBSKI INTERESNI KONFLIKT.

Dunaj. V nasprotju z vestmi, da je Italija glede želja Avstrije z ozirom na Albanijo in na srbske aspiracije po kosu jadranske obali z Avstrijo popolnoma solidarna, naglašja »Messaggero«, ki je zadnji čas večkrat napoleonično glasilo vlade, da Avstrije Nemčija in Italija v sedanjem trenutku ne podpirata v vsakem oziru. Italija meni, da mora zasledovati politiko proste roke. Drugi laški listi se protivijo celo gospodarskim privilegijem Avstrije v Srbiji. — Angleški listi menijo, naj se Srbiji dovoli pristanišče v egejskem morju, da se Avstrije in Italije ne razdraži. — Nemški listi so mnenja, da je trozveza edina, da se Srbiji ne sme dovoliti zasedi albanskih pristanišč. — Ministrski predsednik Pašić je izjavil, da Srbija mora zasedati ne samo Meduo in Leš, ampak tudi Drač. — Od druge strani se poroča, da skuša avstrijska diplomacija Bolgarijo od Srbije ločiti, priznavajoč prvi pravico zasedati Carigrad in je baje tudi Rusija s tem zadovoljna. — Nemški listi vedo poročati o sporih med balkanskimi zavezniki. — Drugi trdijo, da hoče Rusija pridobiti Rumunijo za balkansko zvezo in ji za to obljublja Besarabijo. — Avstrijski poslanik v Beogradu, Ugron, je imel dolgo konferenco z grofom Berchtoldom. — Nek neaktivni avstrijski diplomat se v »Piuskorrespondenci« zavzema za balkansko zvezo, v katero naj bi stopila i Avstrija.

Skrivnosten parnik na Jadranskem morju.

»Avanti« poroča, da je neki »skrivnostni« trgovski parnik večkrat vozil iz Benetk v neko pristanišče (Bar) ob Jadranskem morju eno četrtno milijona lir v zlatu, orožje in streliva v zabojih, ki so bili carinskim uradom naznanjeni, da so s starim železom naloženi.

Grški vojni plen pri Elasoni.

Grki so v bitki pri Elasoni zaplenili Turkom šotore, vozove, puške, topove, patrone, strojne puške, veliko konj in živil, tako da cenijo vrednost plena na 15 milijonov. V Kožani so pa Grki zaplenili 7 zabojev, ki so bili polni zlata in zazidani v sodnijskem poslopju.

Kupujte le vžigalice: V korist obmejnim Slovincem!

Razne stvari.

Zopet napad na smodnišnico. Dne 6. t. m. zvečer so v Krakovu zaprli vohuna Hermana Priferja in Rudolfa Fischerja, ki sta nameravala pognati v zrak smodnišnico v Podgorcah. Vohuna sta bila vojaško oblečena. Straža je streljala, nakar so vohuna aretirali. Našli so pri prijeli hvohunih veliko vojaških načrtov. Priznala sta, da sta res vohuna, da so vojaške straže že sedemkrat na nju streljale, a da sta doslej še vedno odnesla pete. Pripadata obsežni vohunski organizaciji, ki je po celi Avstriji razpletena.

Vojski vohuni. V Przemislu v Galiciji so zaprli več vojakov 77. pešpolka, ki so obdolženi, da so vohunili za Rusijo.

284 Nemcev na obtožni klopi. V Moskvi sedi na obtožni klopi 284 Nemcev, ki so poslovali s ponarejenimi izpričevali kot zdravniki v Rusiji, dasi vsi skupaj niso napravili niti enega zdravniškega rigorosa.

Mobilizacija v Belgiji. Belgijska vlada je vpoklicala pod orožje 11 rezervnih letnikov. Ne ve se, ali je to storila radi evropske krize ali radi splošne stavke, s katero straši belgijska soc. demokracija po svojem strašnem porazu ob zadnjih volitvah v Belgiji.

ARETACIJA OGLEDUHA V FRANZENS-FESTE.

V Franzensfeste so zasledili nekega že dalj časa pri neki ondnotni stavbi zaposlenega moža, ko je fotografiral utrdbe. Ko ga je vojaška straža poklicala, je ogleduh zbežal in vzel kolo nekega kolesarja, na katerega se je povspel in nadaljeval beg. Vojski so ogleduha sledili z avtomobilom ter ga aretirali. Na begu je ogleduh streljal na vojake. Baje je aretovanec v službi neke balkanske države.

Telefonska in brzojavna poročila.

ZMAGA PRI ČATALDŽI. — ODRIN KAPITULIRAL?

London, 8. novembra. »Times« poroča iz Sofije: **Bolgarske čete so Čataldžo zasedle.** — »Daily Mail« poroča: **Odrin se je udal.** — Te vesti pričakujejo potrdila.

London, 8. novembra. »Daily Mail« poroča iz Sofije, da je **Odrin kapituliral in da so Bulgari sklenili z vsemi četami in s srbskimi divizijami v raznih pohodih korakati proti Carigradu.**

BOLGARI ZAVZAMEJO TUDI CARIGRAD?

Pariz, 8. novembra. »Tempsu« poročajo iz Peterburga, da se ondi smatra za nemogoče, da bi se moglo preprečiti, da Bulgari saj začasno Carigrad zasedejo.

Belgrad, 8. novembra. V informiranih krogih se zagotavlja, da bo car Ferdinand s svojo armado korakal v Carigrad in se tam dal pod imenom **car Simon II.** kronati za bolgarskega cara.

Kolin, 8. novembra. Iz Sofije se poroča, da je Porta Bulgariji predlagala, naj brez posredovanja velesil stopi z njo v mirovne dogovore. Turški predlog se ne bo sprejel, ker hočejo Bulgari na vsak način Carigrad zasesti in tam mir narekovati.

Peterburg, 8. novembra. »Novo Vreme« poroča iz Sofije, da bo Bulgarija Carigrad zasedla, potem ga pa **Rusiji** v zahvalo za rusko pomoč v osvobodilni vojski **podarila.** (?)

SKUPNI POHOD BOLGAROV IN SRBOV PROTI CARIGRADU.

Belgrad, 8. novembra. Pri Čataldži ste se bili na bolgarski strani **dve srbski diviziji**, dočim se ostale z generalom Stepanovičem nahajajo pred Odrinom. Govori se, da se bodo kralji balkanskih držav sešli pred Carigradom in skupno vanj korakali.

V CARIGRADU JE MIRNO?

Carigrad, 8. novembra. Tukaj vlada popoln mir. Med mohamedanskim prebivalstvom ni opaziti fanatizma. Prefekt je izjavil, da je odredil zadostne priprave za vzdrževanje miru. Prebivalstvo se je večidel pomirilo, ker so tuje vojne ladje pripravljene vsak hip izkrcati čete. Dva dni že dežuje in ceste so skoraj prazne. 4 angleške križarke, ki so usidrane v Malti, odplovejo v Carigrad le v slučaju nujne potrebe.

PRODİRANJE SRBOV.

Belgrad, 8. novembra. Po zavzetju Prilipa so se razbiti deli turške armade umaknili v neredu proti **Ohridu in Bitolji.** Poreški okraj med Kičevom in Prilipom se Srbom udaja, tako da se srbska armada nahaja že pred **Kruševim**, ki je po privatnih vesteh že zavzet, a z drugimi oddelki stoji pred Debarjem, Strugo, Ohridom in Bitoljem. Srbska konjenica se nahaja že čisto blizu Struge in Ohrida, tako da

hosta Debar in Bitolj kmalu padla. Nekateri listi že javljajo, da je **Ohrid padel**, iz katerega da so Turki pregnani proti Elbasanu, in da je **zavzet i Bitolj**, a te vesti so najbržeje **prenagljene.** Pri Bitolji, Debarju in Ohridu je pričakovati **resnih bojev**, ker se zlasti Arnauti obupno branijo.

SOLUN ZAVZET?

London, 8. novembra. »Star« poroča, da je **Solun zavzet.** Turki so najprej porušili vse mostove, potem pa mesto zapustili. Grška armada je mesto zasedla.

PODROBNOSTI O BITKI PRI PRILIPU.

Skoplje, 8. novembra. Borba pri Prilipu, Markovem gradu, je bila jako huda. Trajala je **dva dni.** Turki so imeli **20 bataljonov in 4 baterije** ter tako ugodno na vrhovih severovzhodno od Prilipa fortificirani, da bi bil i polovico manjši oddelek lahko zavzete preprečil. Srbi z artiljerijo sploh niso mogli blizu in so mogli delovati samo z eno pogorsko baterijo, tako da je infanterija morala z naskokom vzeti skrajno težavne fortifikacije. Nekaj vrhov so Srbi že prvi dan osvojili. Srbi so morali najprej po popolnoma preglednem terenu v dežju kroglj, potem pa po hudih brdih naskakovati sovražnika. Turki so bili drugi dan popolnoma poraženi.

MARŠ SRBOV PROTI ADRIJI.

Belgrad, 8. novembra. Djakovic so zavzeli Črnogorci s pomočjo srbske artiljerije generala Živkovića, ki se nahaja v Peči. Živković bo obenem s Črnogorci in generalom Jankovićem, ki ima zdaj zavzeti **Debar**, krenil proti **Skadru** in Jadranskem morju, kjer so Črnogorci Leš in Meduo že zavzeli.

BULGARIJA IMENUJE URADNIŠTVO V ZASEDENIH KRAJH.

Sofija, 8. novembra. Minister za notranje zadeve je provizorično imenovanim podprefektom v Mustafi - paši, Lozengradu, Malem Ternovu, Lüle Burgasu, Babaeski, Vizi, Vasiliku, Kočani in drugod naročil, da z ozirom na občinske volitve sestavijo matrike. — Upravni svet poljedelske banke je imenoval za posamezne kraje v okupiranem ozemlju zastopnike. — Poštno ravnateljstvo je imenovalo ves personal za novo ozemlje.

BALKANSKE DRŽAVE OFICIELNO ZOPET ODKLONILE POSREDOVANJE.

Peterburg, 8. novembra. Poslaniki balkanskih držav so Sasonovu naznačili, da smatrajo sedanji trenutek za posredovanje še prezgoden.

BALKANSKA ZVEZA JE SOLIDARNA!

Sofija, 8. novembra. Z ozirom na vesti, da skušajo neki diplomatični krogi med Bulgarijo in Srbijo zasejati razdor ter da so se med Bulgarijo in Grčijo pojavili spori zaradi teritorija, se tu zatrjuje z vso gotovostjo, da je balkanska zveza kot sad dolgoletnih dogovorov popolnoma solidarna, da je med njo teritorialna razdelitev Turčije podrobno dogovorjena ter se ni v tem oziru ničesar izpremenilo ter zato niso nastali nikaki konflikti. Razmerje do Grčije, Črne gore in Srbije je bolj tesno in pristrčno kakor je kdaj bilo in se izrazuje zlasti v bratstvu bolgarskih in srbskih čet, ki skupno korakajo pred Carigrad. Ako se torej pojavljajo od kake strani poizkusi intrigrirati, se lahko z vso sigurnostjo reče, da se bodo popolnoma izjalovili.

ENERGIČEN AVSTRIJSKO-GRSKI DIPLOMATIČNI GLAS.

Budimpešta, 8. novembra. Ogrska korespondenca v oficioznem komentarju k Berchtoldovemu ekspezeju izjavja, da monarhija konsekvntno in odločno nadaljuje svojo politiko varovanja političnih in gospodarskih interesov. Od strani Bolgarije in Grčije ni pričakovati težkoč, pač pa mora Srbija nam omogočiti življenje (!). Mi bomo svoje koristi z modro zmernostjo, toda tudi z energijo zastopali. Avstrija ne more svoje prihodnosti žrtvovati Srbiji (!). V tem tiči jedro sedanje situacije. Monarhija ne bo pod nobenim pogojem tega svojega stališča opustila.

NEMČIJA SVETUJE AVSTRIJI IN SRBIJI, NAJ SE SPORAZUMETA.

Berolin, 8. novembra. »Lokalanzenger« piše v oficioznem članku: Srbi hočejo priti do morja. Zoper to željo nima Nemčija ničesar. Vendar pa ni razumljivo, zakaj naj bo to morje ravno Jadransko. Spričo uspehov srbskega orožja ne bo težko Srbiji priznati kot last kake pristanišče ob egejskem morju. Pričakovati je, da Avstrija ne bo proti temu nastopila. Treba je, da se Dunaj in Belgrad sporazumeta, da

poneha sedanja napetost in se rešitev balkanskega problema olajša.

TUDI ITALIJA SE OGLAŠA. OFICIOZEN GLAS.

Rim, 8. novembra. Oficiozna »Tribuna« se bavi z avstrijsko-srbskim konfliktom glede Albanije, oziroma jadranskih pristanišč, in pripominja, da ima tu govoriti tudi Italija. Na vsak način Italija misli, da **Avstrija ne sme zahtevati zase kakih posebnih gospodarskih privilegijev**, marveč mora v interesu svoje trgovine same priznati **gospodarsko neodvisnost balkanskih držav.** Sedanji položaj bi se dal lahko rešiti, ako bi Avstrija ne delala rezerv, ki pa so nejasne. Čas hiti in treba je preko **teh diplomatskih iger** reči jasno besedo. — Iz tega je jasno posneti, da Italija vseskozi ne stoji na našem stališču; na vsak način se protivi kakim carinski zvezi Avstrije s Srbijo, ki bi Avstriji priznala kake predpravice.

KAJ MISLIJO FRANCOZI.

Pariz, 8. novembra. Angleška in ruska vlada bosta Turčiji odgovorili (ruska je baje že), da sta principiuelno za to, da se začne posredovanje v pri-log miru, vendar pa pogojni še niso docela dani. **Balkanska zveza hoče doseči še nekaj uspehov**, zlasti pa hoče Srbija okupirati neko jadransko pristanišče. Trozveza je baje proti temu, a hoče pripoznati Srbiji neko pristanišče **vzhodno od Soluna.** Zdi se, da je tudi Francija za tako rešitev tega interesnega konflikta.

»MALI ŽURNAL« O AVSTRIJSKO-SRBSKEM KONFLIKTU.

Belgrad, 8. novembra. Z ozirom na hujškajoče vesti v nemških listih, da »Mali Zurnal« piše o oslobodjenju avstrijskih Jugoslovancev iz avstrijskega jarma, se pripominja, da »Mali Zurnal« tega ne piše. Imenovani list samo izraža misel, da je **pravi sporazum med Avstrijo in Srbijo le tedaj mogoč, ako Avstrija Hrvatim, Srbom in Slovincem dá ono politično in kulturno svobodo, kakor jo je dala Srbija sedaj Makedoniji.**

NAPADI ZOPER AVSTRIJO V RUSIJI.

Peterburg, 8. novembra. V Slovan-skem blagotvornem društvu je v navzočnosti bolgarskega in srbskega poslanika tajni svetnik Vasiljev izjavil, da Avstro-Ogrska nima zahtevati nobenih kompenzacij, marveč naj rajši vrne Srbiji Bosno. — General Arensov, predsednik društva, je tudi vehementno napadal Avstrijo, označujoč za največjo sovražnico slovanstva.

RUMUNSKI GLASOVI.

Bukar. št, 8. novembra. »Indip. Rum« izjavlja, da stoji Rumunija na istem stališču kakor grof Berchtold, da namreč ne teži za teritorialno ekspanzijo (?), da pa ne more dovoliti takih premaknitev meja balkanskih držav, ki bi tangirale njene interese. — Glasilo notranjega ministra izraža svoje zadovoljstvo, da je grof Berchtold interese Rumunije javno priznal. Bila bi vnebovpijoča krivica, ako bi se hotela Rumunija zato kaznovati, ker se je prizadevala za lokalizacijo vojske.

DROBNE VESTI IZ BELGRADA.

Belgrad, 8. novembra. Vlada je šele sedaj vojnim atašejem tujih držav dovolila iti v Skoplje in na bojišče. — Vojna uprava je odredila, da se imajo vsi prostovoljci vrniti, ker so nepotrebn. — Sem je došlo zopet 897 turških vjetnikov, s katerimi se zelo dobro postopa. Častniki so dobili posebne sobe in vsak svojega slugo.

KIAMILPAŠA PODAL DEMISIJO.

Carigrad, 8. novembra. Veliki vezir je včeraj izjavil, da se bo Turčija branila do skrajnosti.

Berolin, 8. novembra. »Zeit am Mittag« poroča iz Carigrada, da je **veliki vezir Kiamil-paša podal sultanu demisiijo** z motivacijo, da se prizadevanju vlade začeti mirovna pogajanja ustavlja armada (!). Seveda je ta razlog le izmišljen in pravi vzrok ta, ker velesile nočejo vsled stališča balkanskih držav intervenirati za mir.

Peterburg, 8. novembra. Turčija je ministrstvu za zunanje zadeve naročila, da je za mirovno intervencijo proslila, misleč, da se seveda ohrani status quo. Ker, kakor je videti, velesile na tem stališču ne stoji, je mirovna posredovanja smatrati za prekinjena.

× × ×

JUGOSLOVANSKA OBSTRUKCIJA TRAJA DALJE.

Dunaj, 8. novembra. V budgetnem odseku je soc. dem. poslanec Seitz svoj nesramni izraz »kreature«, ki ga je rabil nasproti našim poslancem, moral preklicati. — Iz Budimpešte je došel dr. Šusteršič in konferiral z jugoslovanskimi poslanci, vendar pa dozdaj kljub temu še ni prišlo do sistiranja obstrukcije. Hrvatsko - slovenski klub je sklican k seji v **torek.** V današnji

seji budgetnega odseka je poslanec Jarc v najostrejših besedah zopet žigosal sistem Cuvaja in njegovega političnega lopovstva na Hrvatskem. Ob pol 12. uri se je Jarc dovolil odmor. Ko je ob pol 1. uri Jarc zopet odmor zahteval, mu ga predsednik Korytowsky ni dovolil. Jarc govori dalje. Večina hoče eventualno do noči zborovati, da bi jutri mogla že o poglavju finančnega ministra glasovati. — Nova težava je nastala, ker je predsednik pododseka budgetnega odseka, ki pretresava vprašanje laške fakultete, dvorni svetnik Rosner konferiral z ministrom Hussarekom v zmislu sklepa budgetnega odseka, ki je sklenil, da mora biti laško fakultetno vprašanje tekom novembra rešeno. Vsled tega se je pododsek sklical za prihodnji teden na sejo. Treba pa je popreje izvoliti namestnika za dr. Korošca, toda Slovinci se branijo postaviti kandidata. Večina hoče zdaj menda proti volji Slovencev Slovenca za namestnika izvoliti.

MINISTRSKA KONFERENCA.

Dunaj, 8. novembra. Finančni in železniški minister sta se odpeljala v Budimpešto, da prisostvujeta skupnemu ministrskemu svetu v zadevi bosanskih železnic.

NESREČA NA TRIGLAVU.

Celovec, 8. novembra. Semkaj so v bolnico prenesli nekega Kandlerja, kateri se je na neki turi na Triglav močno poškodoval in je njegovo stanje opasno.

UBOJ KATOLISKEGA DIJAKA.

(Glej dopis v današnjem »Slovincu«.) Dunaj, 8. novembra. Zaradi uboja katoliškega dijaka Ghezze (po rodu je bil Italijan, pravzaprav Ghezza) v Inomostu bo krščansko-socialna stranka vložila v parlamentarno interpelacijo ter zaradi skrajno škandaloznega vedenja nemškonalne policije in pri tej priliki stavila zahtevo po podržavljenju inomostske policije.

SMRTNA KOSA.

Baden, 8. novembra. Tu je umrl bivši guverner bosanske deželne banke baron Max Jansekovich (rojen v Celovcu).

ZOPET PONESREČENA LADJA.

Iz Quebeca poročajo da e veliki izse-ljeniški parnik Royal George v polnem teku pol kilometra od takozvanega rta Lavren-cijevega zadel ob skalo. Položaj ladje je nevaren. Na ladji je nad 900 potnikov.

Študentske novice.

š Očeta umoril. Iz Ljutomera: V Moravcih pri Mali Nedelji je ponoči iz Ogrskega priseljeni kočar Martin Matajcz umoril svojega očeta. Drugi dan so ga orožniki aretovali in izročili okrajni sodnji v Ljutomeru. Morilec svoje dejanje taji.

š Umrla je v četrtek v studeniškem samostanu redovnica M. Klara Pluderko. Pogreb bo v soboto ob 10. uri dopoldne. R. I. P.

Dnevne novice.

+ Deželni glavar dr. Šusteršič se je, kakor poročajo nemški listi, pripe-ljal 7. t. m. na Dunaj in izjavil, da se je pripeljal na Dunaj zaradi dogodkov v proračunskem odseku, ker ne more dopustiti, da se trdi, da je on povzročil obstrukcijo v proračunskem odseku ali da jo iz Budimpešte vodi. Ne more pa tudi trditi, da obstrukcija preneha, ako on pride na Dunaj, marveč je to odvisno od posvetovanja, ki se bo vršilo s člani kluba. Danes se deželni glavar dr. Šusteršič zopet vrne z Du-naja v Budimpešto.

+ Za Albance se poteguje »Zarja« in nam očita »sirovo nekrščanstvo«, ker smo izrekli mnenje, da Albanci, ki jih Srbi fizilirajo, trpe le zaslužen kaz-nen. Imamo popolnoma prav. Mohame-danski Albanci so najhujše zveri, kar jih je človeška mati kdaj rodila. Žive izključno od ropa in so iz Stare Srbije pregnali samo tekom par stoletij mil-lion srbskega kmetskega prebivalstva. Odvzeli so Srbom vse planine in pašni-ke ter jim zadnjo kravico ukradli, tako da je kristjan v Stari Srbiji kvečjem še najemnik. Krutosti Albancev in dru-ga njihova nasilja pa presegajo vse meje. Srbskim kmetom ropajo ne sa-mo dekleta, marveč i žene, hiše jim za-žigajo in celo tisto malo žetve, kar jo najemnik ima, požgo, če ne morejo iz njega iztisniti zadnje srage krvi. Kar pa so Albanci v tej vojski počenjali, je tako nezaslišano, da se je le-čuditi, da srbska armada v razumljivem srdi teh bestij ni od prve do zadnje iztrebila. Metali so v ogenj otroke, žene, ko so jih onečastili, mučili in tako ostudno zrezali, da tega ni vstanu najperverznejši zločinec, srbskim vojakom glave od trupla rezali, vse za seboj zažgali in opustošili. Mohamedanski Albanci

so tisti element nereda in nemira, ki pravzaprav balkansko vprašanje najbolj komplicira in le v interesu zdravih razmer je, če se te rodove z eksemplarnimi kaznimi ustrašuje. »Zarja« pa naj se nikar ne ponaša s svojo moralno ljubezni, kajti v popularni socialnodemokratski filozofiji Jožefa Dietzgen, namenjeni kot katekizem za sodruge, beremo: »**Moralna socialna demokracija temelji na bratovski ljubezni, vendar pa vključuje sovraštvo kot večkrat potrebno sredstvo. Ona hoče sovražnika ljubiti in mu dobro izkazati — toda šele, ko uničen na tleh leži.**« (Joseph Dietzgen's Philosophie, gemeinverständlich für das Proletariat von H. R. Holst. München.) Zdej bo menda »Zarja« s svojimi neokusnimi lekcijami o ljubezni nehala.

+ **Škofovske konference** so se pričele na Dunaju 5. t. m.

+ **Izjava.** Gasilno društvo v Zagorju ob Savi se z ozirom na »Poslano« gosp. Lajovica, načelnika gasilne župe Litija, ne strinja ter obsoja take javne napade na deželni odbor, obenem pa odobrava postopanje deželnega odbora. Zahteva se tudi, da naj se takoj skliče izvanredni občni zbor okrajne gasilske zveze, na katerem se bode sklepalo o postopanju dosedanjega g. načelnika okrajne gasilske zveze. — Zagorje ob Savi, 2. novembra 1912. — Načelstvo gasilnega društva Zagorje ob Savi.

+ **Shod kmečke zveze** v Ribnici. Na povabilo Kmečke zveze je minulo nedeljo govoril v Ribnici dr. Krek o vojski na Balkanu. Jasnó in plastično je narisal razmere na Balkanu in pokazal vzroke, iz katerih se je porodila krvava vojska. Sarkastično je bičal avstrijsko diplomacijo, ki je srečno pritrla tako daleč, da sovraži in odrija ves krščanski Balkan našno državo kot drugo Turčijo. Z veliko pozornostjo so spremljali zborovalci globokomna izvajanja ter odslej s pravim umevanjem sledijo dogodke na Balkanu. Tajnik K. Z. kaplan Škulj je v nemal zborovalce za svojo politično organizacijo. Posl. Jaklič je omenjal nekaj stvari iz državnega zbora in pa označil stališče nasproti libranemu učiteljstvu in gasilstvu, ki psuje in laja o deželnem odboru in stranki, a hoče, da se jim iz deželne blagajne dele obilne podpore. Zborovalci so navdušeno odobravali vsa izvajanja. Navzoč je bil tudi posl. Bartol, ki pa zaradi pozne ure ni mogel poročati. Bo pa drugič.

— **Vojska na Balkanu 1912.** Sestavila po raznih virih dr. Vinko Šarabon in Anton Sušnik, c. kr. profesorja v Ljubljani. Ta aktualna knjiga je v tisku in izide prvi sešitek v nekaj dneh v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. — Knjiga bo opremljena z mnogimi slikami, načrti in skicami vojnih pozorišč ter z zemljevidi balkanskih dežel. Knjiga bo pisana jedrnató, a zelo natančno, zato cena za celo knjigo ne bo znašala več nego 3 do 4 K, po možnosti tudi manj. Vsak posamezen sešitek bo veljal samo 40 h. Izšla pa bosta če mogoče tudi po dva sešitka obenem. — Naročniki naj se prigrasijo takoj, da čim prej pripravimo vse potrebno za razpošiljanje in nam bo mogoče hitreje postrežati.

— **Imenovanje.** Cesar je imenoval 1. novembra c. in kr. vojn. superiora II. razreda v Gradcu monsignora Antona Jaklič, za vojnega superiora I. razreda.

— **Posnemanja vredno.** Iz dežele se nam poroča sledeče: Kakor znano, so se vršile občinske volitve v Knežaku na splošno zadovoljnost S. L. S. Ni čuda, da je volilna borba vzela tudi senco v razmerje med tukajšnjim učiteljstvom in duhovščino. Ker je ob času Slomškovih slavnosti imelo naše učiteljstvo rajše šolo kakor prosto, tedaj je g. katehet odločil, da bo obvezna šolska spoved v soboto popoldne in sv. obhajilo v nedeljo zjutraj ob pol 7. uri. Zdi se nam, da je to jako praktično ne samo zaradi tega, ker se ne zamudi nič šolskih ur, ampak tudi zato, ker se obenem lahko zadosti verskim dolžnostim.

— **Iz Sp. šiške.** — Predaval bo v nedeljo dne 10. t. m. ob pol peti uri popoldne v društvenih prostorih »Šišenskega prosvetnega društva« preč. g. dr. P. Guido Rant. K obilni udeležbi vabi odbor.

— **Stavka v Vevčah** še vedno traja. Nekaj zelo grdega je ta stavka, ker je tvorniško vodstvo z nečutenimi provokacijami znalo delavstvo pognati v stavko ob času, ko je radi vojske na Balkanu hotela omejiti delo. Šikan, ki so se dogajale v tej moderni delavski mučilnici, kjer zaslužijo n. pr. delavke še vedno po 90 vin. dnevno, delavstvo ni moglo več prenašati. Milijone in milijone je večšo delavstvo nakopičilo svojim gospodarjem, zato so pa ob krizi, ki jo je povzročila vojna na Balkanu, zapodili delavstvo na cesto, da lepo sebe operejo Popirnica v Wattanu na Tirolskem, ki je vse delavce 30. m. m. odpustila, je bila vsaj tako poštena, da je izjavila, da je zaprla radi vojske na Balkanu tvornico. Tega pa niso storili lastniki vevške popirnice, marveč, da sebe lepe delajo, so pa

krivdo na delavstvo zvrnili in bi radi delavce tudi iz tvorniških stanovanj takoj vrgli, če bi šlo. Ker je beda med stavkujočimi, ali pravzaprav med od dela izključenim delavstvom res velika, se prosi za prostovoljne darove, ki naj se pošiljajo na naslov: Ljudevit Tomažič, upravitelj, Katoliška tiskarna, ali pa na tajništvo S. L. S. v Ljubljani.

— **»Preporod«** je ime novemu slovenskemu liberalnemu lističu, ki so ga pričeli izdajati liberalni dijaški politiki.

— **Srebrno poroko** sta praznovala 6. t. m. gospod Ivan Orehek in njegova soproga, rojena Lucija Legat iz Novega Vodmata št. 9. Dal jima Bog dočakati še zlato poroko! Ob priliki srebrne poroke je nabral g. Orehek 31 K 50 vin. za Ljudski sklad. Bog ohrani delavna, vzorna člana S. L. S. še mnogo let!

— **Odlikovan kočevski Slovenec.** V nedeljo 27. oktobra je pripel nadzornik državne železnice gosp. Jan. Jamnik, prožnemu delovodju v Staricerkvi pri Kočevju, za 40letno zvesto službovanje med daljšim govorom, kolajno na prsa. Med drugim je poudarjal, da ga izredno veseli, da je gosp. Jamnik do danes brez vsake službene kazni ter je izvrševal in še izvršuje svojo naporno službo z največjo zadovoljnostjo in natančnostjo.

— **Dunajska podružnica Slovenskega planinskega društva** priredi planinsko veselico v sredo dne 15. januarja 1913 v veliki dvorani hotela »Zur Post« na Dunaju, na kar se že sedaj opozarja dunajske Slovence, posebno društva.

— **Novo sredstvo proti jetiki** je iznašel berlinski zdravnik dr. Friderik Triemann ki je o tem te dni predaval v berlinski medicinski družbi. Baje je vspešno injiciral 682 oseb. Pri predavanju navzoči zdravniki so pa izjavljali, da svare pred prevelikimi pričakovanji.

— **Cestni ropi.** Na Notranjskem se pojavljata na cestah dva mlada roparja, od katerih je eden star 20 let, majhen in suh, drugi je star 22 let, srednje velik, z rdečimi brkami in suhim obrazom. Napadla sta pri Št. Petru železniškega delavca Franceta Mankoča s Kala in zahtevala od njega denarja. Mankoč je jima dal, kar je imel pri sebi: denarnico z 20 vinarji. To je bilo roparjem premalo. Dala sta Mankoču denarnico in 20 vinarjev nazaj. Med Divačo in Gorenjem sta pa roparja oropala delavca Janeza Miheliča za 30 K.

Ljubljanske novice.

Ij **Kat. društvo za delavce** priredi v nedeljo svoj zabavni večer, pri katerem sodeluje društveni tamburaški in pevski zbor. Program zaključita dva kratka dramatična nastopa, prvi poln zdravega humora, drugi resen in poučen. Program priobčimo jutri. Vabimo vse prijatelje poštene zabave. — Vstopnice v predprodaji vsak večer v »Ljudskem domu«.

Ij **»Šentpetersko okrožje Orlov«** v Ljubljani opozarja vse v okrožje spadajoče odseke, da se vrši v nedeljo 10. t. m. ob pol 11. uri popoldne običajna okrožna mesečna vaja, ki je obvezna za vse člane odsekov: Sv. Peter v Ljubljani, Šmartno ob Savi, Moste in Hrušica. Popoldne ob treh je telovadba naraščaja vseh štirih imenovanih odsekov. Obe vaji se vršita v Ljubljani v telovadnici v »Ljudskem Domu«. Na zdar!

Ij **Čarobno igro s petjem »Zapravljevec«** bode vprizorilo v vnedeljo, dne 10. novembra, ob šesti uri zvečer v Rokodelskem domu katoliško društvo rokodelskih pomočnikov. Pred igro so na sporedu pevski zbori, kupleti in govor o bojih Slovencev s Turki.

Ij **C. kr. državni uradniki in učitelji.** »Združene organizacije c. kr. državnih uradnikov in učiteljev« prirede v soboto, dne 9. novembra t. l., ob 8. uri zvečer v dvorani »Mestnega doma« manifestacijski shod, ki bo ponovno zahteval uvrstitev mesta Ljubljane v I. razred aktivitetnih doklad. — Tovariši vseh službenih skupin in činov! Udeležite se shoda polnoštevilno; le s polnoštevilno manifestacijo vseh ljubljanskih državnih uradnikov moremo upati na zaželeni uspeh naših zahtev! — Odbor.

Ij **»Šišensko prosvetno društvo«** uprizar v nedeljo dne 17. t. m. v Ljudskem domu lepo narodno igro v petih dejanjih »Tihotapec«. Slavno občinstvo, posebno pa občinstvo v Ljubljani in okolici že danes opozarjamo na prireditve, ki jo priredi mlado društvo in prosimo, da nas v kar največjem številu obišče.

Ij **Himen.** Poročil se je danes v frančiškanski cerkvi velečenjeni gospod Valentin Kalan, telegraf. uradnik drž. železnice, z velespoštovano gospico Frančiško Koritnik. Mnogo sreče!

Ij **Načelstvo zadruga krojačev** naznana, da se vrši prihodnja preskušnja za vajence in vajenke, oziroma za pomočnike v dneh od 26. do 28. novembra t. l. v na-

vadnih prostorih. Prošnje za pripustitev k tej preizkušnji je priložiti učno in šolsko izpričevalo, izpričevalo obrtne nadalje-nadaljevalne šole in določeno takso in isto vložiti pravočasno pri načelstvu krojaške zadruga.

Ij **Iz gledališke pisarne.** Jutri v soboto (za abonente nepar) Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana« z g. Wagnerjem, ki poje na angažma kot gost v vlogi Turriduja. Pred tem prvič francoska enodejanska veseloigra »Nočno delo«. — V nedeljo popoldne izven abonementa za lože nepar opereta »Boccaccio« za goste z dežele ob zelo znižanih cenah. — Zvečer ob izdatno znižanih cenah za abonente par na občo zahtevo Mohárjeva veleabavna komedija »Vrag« zadnjič v sezoni.

Ij **Umrl** je orožniški stražmojster v poklju g. Anton Minkuš, star 62 let.

Ij **Pomotna vest.** G. Mihael Jereb, o katerem se je poročalo, da ga pogrešajo, je bil z doma le po svojih službenih opravkih.

Ij **Umrl** so v Ljubljani: Rozalija Bajec, predilniška delavka, 51 let. — Josip Grun, dninar, 59 let. — Neža Tratar, zasebnica, 75 let. — Albin Šušteršič, krojaški pomočnik, 17 let. — Janez Mustar, užitkar, 70 let. — Marjeta Sinkovec, zasebnica, 59 let. — Josip Osterman, sin kočarice, poldrugo leto.

Ij **Prijet tat koles.** Včeraj je bilo na Dunajski cesti ukradeno g. Francu Boreu 140 K vredno kolo »Kinta«. Tat se je s kolesom peljal na Ig in ga hotel tam prodati, kar je prišlo na uho orožnikom, kateri so kolo zaplenili, tatu pa aretovali. Tat je nek Oger, ki so ga izročili sodišču.

Ij **Med vožnjo v Ameriko okraden.** Ko se je predčerašnjim v Ameriko peljal delavec Franc Ban iz Arti pri Brežicah, mu je bilo med Zidanom mestom in Ljubljano ukradenih iz žepa 420 K denarja.

Primorske vesti.

p **Tajna seja goriškega mestnega sveta.** Tukajšnji list »Eco del Litorale« piše v svoji sobotni številki o neki tajni seji tukajšnjega mestnega sveta, ki bi se bila vršila v ponedeljek, 28. m. m. zvečer. V tej seji bi bila na dnevnem redu kot edina točka neki odlok tržaškega namestništva, s katerim bi bilo zagroženo goriškemu mestnemu svetu, da se ga razpusti, ako se ne odzove nekemu prejšnjemu odloku, v katerem je bilo govora o treh mestnih uslužbencih. V petek popoldne pa je imel mestni svet drugo tajno sejo, v kateri je bilo sklenjeno, da se odpuste iz službe trije mestni uslužbenci. — Po mestu se govori, da je dal povod vsemu temu 20. september v Vidmu, katerega dne bi se bili nahajali tam omenjeni trije uslužbenci.

p **Smrtna kosa.** Nenadoma je preminul v Trstu g. Miroslav Crepatz, višji stavbeni komisar pri poštni direkciji v Trstu.

p **Zavračni umor v Trebčah pred tržaškimi porotniki.** Pred tržaškimi porotniki je bil te dni Karl Hrovatin obtožen, da je radi dediščine umoril v Trebčah Katarino Kristan. Hrovatin je bil oproščen.

p **Umrl** je v Bojancu občinski odbornik Josip Zerjal.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, sred. tlak 736,0 mm

Dan	Cas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura po Celzijem	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v milim.
7	9. zveč.	742,4	0,0	sr. svzh.	jasno	
8	7. zjut.	743,1	4,0	sl. jug	"	0,0
	2. pop.	741,9	4,2	sr. vzh.	"	

Srednja včerajšnja temp. 0,1°, norm. 5,6°.

Tržne cene.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 8 novembra 1912

Pšenica za april 1913 11,78
Rž za april 1913 10,41
Oves za april 1913 10,71
Koruza za maj 1913 7,86

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem javljamo tužno vest, da je danes ob 2. uri zjutraj preminul naš iskreno ljubljani soprog in oče, oziroma sin, gospod

Lovro Baloh

posestnik, trgovec z lesom in občinski svetovalec

v 56. letu svoje starosti, po dolgi in mučni bolezni, previden s svetimi zakramenti za umirajoče.

Truplo nepozabnega pokojnika se bode v soboto, dne 9. novembra ob 10. uri popoldne blagoslovilo in položilo k večnemu počitku na jesenjskem pokopališču.

Svete maše zadušnice se bodo brale v župnijski cerkvi na Jesenicah.

Predragega pokojnika priporočamo v blag spomin in molitev.

Na Jesenicah, dne 7. novembra 1912.

Adela Baloh roj. Ahčin, vdova. — Marija Baloh roj. Janša, mati. — Anton, Ana, Alojzij, Franc, Lovro, Vinko, otroci. 3522

Občina Jesenice na Gorenjskem javlja žalostno vest, da se je njen dolgoletni odbornik in svetovalec gospod

Lovro Baloh

danes ob 2. uri zjutraj, previden s svetimi zakramenti za umirajoče po daljši bolezni preselil v večnost.

Truplo nepozabnega pokojnika se bo v soboto dne 9. novembra t. l. ob 10. uri popoldne blagoslovilo in položilo k večnemu počitku na jesenjsko pokopališče.

Mir in blag spomin pokojniku!

Na Jesenicah, dne 7. novembra 1912. 3523

Globoko žalostnim srcem naznanjamo pretužno vest, da je naš dragi soprog in dobri oče, gospod

Anton Minkuš

orožniški stražmojster v p.

včeraj ob pol 4. uri popoldne po dolgi mučni bolezni v 62. letu svoje starosti, previden s sv. zakramenti za umirajoče mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega rajnega bode v soboto ob pol 4. uri popoldne iz hiše žalosti Sv. Petra cesta 47 na pokopališče k Sv. Križu.

Svete maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi pri Sv. Petru.

V Ljubljani, dne 8. novembra 1912. 3520

Marija, soproga. — Josipina, Marija, hčeri. — Maks, Anton, Viljem, Avgust, sinovi.

Pozor trgovci!

Od jutri, dne 9. novembra, dalje se prodaja galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase Ludovika Dollenza v Prešernovi ulici pod tovarniško ceno. 3529

Slavnemu občinstvu vljudo naznanjam, da bodem imel jutri v soboto in nedeljo ter nadalje vsako soboto in nedeljo sveže krvave, jeterne in mesene klobase

ter pristen in izvrsten, star cviček iz Gadove peči.

Za obilen obisk se najtopleje priporočam velespoštovanjem

Ivan Jebačin, trgovec, Dolenjska cesta.

Črnogorski kralj Nikolaj opazuje z neke višine razvoj b.jev.

Pismo s Cetinja.

V Hk žrtve Danilove armade.

Velike izgube je doživela Danilova armada. Vojska je zavzela goro Bardanjo, vzhodno od Skadra, kar je veljavno za napredovanje proti Skadru. Ta gora leži tik reke Kirija v neposredni bližini Skadra. Ko je črnogorska armada zavzela to novoosvojeno postojanko, so se naenkrat pojavili od ondu kaj pregnani Bašibozuki z belimi zastavami v znak udati. Ko so prišli nekoliko bliže, da jih je bilo mogoče razumeti so Črnogorci slišali, da v srbskem jeziku prosijo milosti in da se podajo. Črnogorci so jim zaupali in jih pustili, da so prišli popolnoma blizu; ko bi bili imeli pa izročiti orožje, so Bašibozuki obrnili puške proti Črnogorcem in začeli peklenko streljati nato so pa navalili še z bajoneti. V prvem hipu je na črnogorski strani nastala zmeda, potem pa se je razvila strahovita borba, v kateri so bili Bašibozuki vsi do zadnjega posekani. Črnogorcev je padlo 300.

To je v tej vojni tretji slučaj velikih žrtev na črnogorski strani, in sicer tudi toplot kakor prvič in drugi — brez pota. Prvi slučaj, ko je padlo tudi krog 300 ljudi, je bil pri Dečicu, ko se je izvršil naskok preje, nego je bilo potrebno. Ko bi se bilo počakalo še dva ali tri dni bi bil Dečić padel zgolj s pomočjo artiljerije. In zakaj se ni čakalo? Zato, ker v armadi ni dovolj discipline, ker so možje junaki, a starega kova in jim v vojni poveljuje edinole junaško srce ne pa hladni razum.

Drugi slučaj je bil na Tarabošu — ob oni nesrečni nočni ekspediciji, ki se je izvršila proti povelju višjih in kjer so ostali junaški a nedisciplinirani L. šnani.

Tudi žrtve na Bardanolu so bile odveč. Razlogi so slični. Razoroževanje sovražne vojske, ki se je podala, se smatra za čast in ni mogoče zadržati močstva, da bi do zadnjega ne bilo prisotno. Zato je cela črnogorska četa čakala Bašibozuke, da se približajo in izroče orožje. Ko bi bili poslali manjši oddelek, kakor je to običajno, bi se nesreča ne bila zgodila. Pa tudi potem bi se bil njen obseg lahko omejil. Ko so Arnavti dvignili puške in pričeli streljati, bi bilo najlažje isto tako odgovoriti s puškami, saj je bila črnogorska pozicija v tem oziru ugodnejša nego arnavtska. Toda ne! Tudi tu je zopet zmagala tista pretrpana črnogorska bojaželjnost in tisto običajno tekmovanje — kdo bo več Turkov posekal. Še predno so sprožili puške so planili na Arnavte in jih res posekali do zadnjega — a obenem pogubili tudi sebe.

Navedel sem te tri za Črnogorce tako značilne slučaje. Dozdaj je padlo krog 1000 ljudi a truba ni bilo, da jih pade sto! Junaška črnogorska vojska bi bila s svojo izvrstno artiljerijo in izbornimi častniki lahko dosegla iste velike uspehe skoro brez žrtev. Ako bi bila ta vojska disciplinirana in bi se v današnjih dneh ne borila na isti način kakor njeni predniki pred sto in več leti — bi lahko zavladala svetu. Tako pa človeku poka srce, ko vidi, kako nesmiselno ginejo — junaki!

Rusi za Rdeči križ baškanskih zveznih držav.

Veliko je delo, ki ga je započelo vesoljno sovanstvo za junaške borce v osvobodilnem boju na Balkanu in za njihove osiročene družine. Toda prvenstvo gre v tem delu Ru om. Rusko časopisje je napolnjeno z vestmi o darovih in nabiranju. Veleugleden moskovski list, ki ima 420 000 naročnikov, je otvoril tri oddelke subskripcije: Za črnogorske ranjence za vojno pomoč Črnigori in za pomoč ostalim balkanskim državam. Kakor se vidi, se v prvi vrsti zbira za Črnogoro, ki je seveda pomoči tudi najbolj potrebna.

Vrhu vsega prirede v Moskvi svetelne dneve v korist krščanskim Balkancem. Naročenih je en milijon »balkanskih vrtnic«, ki se bodo po vsej Ru-

siji prodajale po rublju. Tudi od tega pripade glavni del Črnigori.

Ena prvih moskovskih umetnic, Dolina, priredi v koris Balkancem sijajen koncert, na katerem bo sodeloval tudi glasoviti ruski skladatelj Arhangelski.

Bratsko so se izkazali tudi ruski aeronavti, ki so se s svojimi aparati v lepem številu stavili na razoplogo balkanskim zveznim armadam, med njimi g asoviti aeronavt Vasiljev, ki se še nahaja na bojišču.

Avs rijski Rdeči križ

je v Podgorici že razvil svoje delovanje; reba reči, da je ravno ta oddelek največja pomoč Črnigori, ker ima popolnoma urejeno bolnišnico, z vsem potrebnim izbornim preskrbljeno, izvežbanu osebje in izvrstne zdravnike.

V oddelku angleškega Rdečega križa deluje posebno mnogo visokošolcev, ki so člani vzorne angleške dijaške organizacije »Scot boy«.

Odbor za pomoč revnim družinam na Cetinju.

Cetinjski meščani so 24. m. m. imeli sestanek v mestni hiši, kjer so se posvetovali, kako bi se pomagalo revnim družinam vojnih obvezancev. Izvolil se je med drugim odbor za nabiranje darov, ki mu predseduje trgovec Mičo Barović, tajnik je V. Sekulović, blagajnik pa stotnik Marko Ivanišević. Odbor se s tem obrača tudi na Slovence s prošnjo, da po svojih močeh prispevajo za oblažitev bede revnih družin črnogorskih vojnih obvezancev, katerim trka na vrata lakota in mraz. Saj je mnogim za vedno vzet hranitelj in vsak moški član družine, ki bi mogel zanje skrbeti. Ostale so le žene z majhnimi otročiči, ki sedaj na zimo ne vedo ne kod ne kam. Kdor torej more, naj ne čaka in ne odlašaja s svojim človekoljubnim darom, saj je sila velika in vsak dan hujša. Darovi se pošiljajo na naslov: Odbor za sprejemanje darov za revne družine vojnih obvezancev, Cetinje, Črnagora. Imena darovalcev se objavi v listih.

Pomoč črnogorskemu Rdečemu križu.

Zdravnik dr. Risto Jeremić v Tuzli (Bosna) je na svoje stroške opremil bolniški oddelek s tremi zdravniki in vsem potrebnim na črnogorsko bojišče.

Princ Aziz,

kateremu se pripisuje krivda na porazu pri Lozengradu, se je šolal v pruskem kadetnem zboru. Postal je častnik pri gardnih dragoncih, kasneje je pa kvitiral in šel v Indijo.

Junaška mati.

(Od našega poročevalca.)

Leskovic, 2. novembra.

V tukašnji bolnišnici je nedavno umrl Radislav Grubač, navaden vojak. Kroglja ga je zadela v čelo, prodrila skozi možgane v zatilnik in prišla tu ven. Ranjen je bil na Velji Glavi v boju z Arnavti. K pogrebu je prispela njegova osivela mati, priprosta kmečka žena, ter za pogrebom tako-le zdihovala:

Došla ti je majka, sine — Uzdanico!

Da ti vidi rane tvoje — bez pre-

bola;

Kako so te obranili — zver duš-

mani!

Sa dušmanskom krvlju gadnom —

Bog ih klo!

Za to sem te i rodila — Nado moja,

Da pokaješ rod svoj srpski —

Osvetnice!

Da pogineš kao junak — blago

meni!

Za Krst časni i Slobodu — moj

kole!

Neka ti je Bogom prosto — mleko

moje,

Kojim sam te odojila — Obiliću!

Jer si u boj ljuti pao — rajska

dušo!

Ruke ti se posvetile — moj je-

dinče.

Serravallo
železnato Kina-Vino
Higijena razstava na Dunaju 1906:
Državno odlikovanje in častni diplom k zlati kolajni.
Povzroča slast do jedi, okrepla živce, zboljša kri in je rekonvalescentom in malokrvnim zelo priporočeno od zdravniških avtoritet.
Izborni okus.
Večkrat odlikovano.
Nad 7000 zdravniških priporočil.
J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj
TRST-Barkovje.

Primarij dr. Josip Stojc
ne ordinira
do preklica

Lepo stanovanje
3 sobe s pritlikino, primerne za pisarno, se išče sredi mesta. Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod številko 3524.

Št. 36.168.

Ustanove za onemogle obrtnike.

Pri mestnem magistratu je za tekoče leto podeliti povodom praznovanja 60letnice Njegovega c. in kr. apostolskega Veličanstva osnovanih

dvajset ustanov po 100 kron.

Pravico do teh ustanov imajo brez lastne krivde obubožani in onemogli ljubljanski obrtniki (mojstri).

Prošnje za podelitev teh ustanov je vlagati pri mestnem magistratu

do vštetega 30. novembra t. l.

V prošnji je zlasti navesti obrt, katero je prosilec v Ljubljani samostojno izvrševal ali ga še izvršuje. Tudi so navesti vzroki event. obubožanja, zdravstveno stanje in podrobne rodbinske razmere.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 2. novembra 1912.

Zupan:

Dr. Ivan Tavčar l. r.

Št. 35.800.

Razglas.

3508

Z ozirom na razna, regulacijska dela v strugi Ljubljanice, ovirajoča dejanja občinstva, ki vsebujejo tudi prestopke zoper kazenski zakon in zoper določbe cestnopolicijskega reda za stolno mesto Ljubljano, opozarja podpisani mestni magistrat občinstvo, da je strogo prepovedano:

- zahajati v strugo bodisi med delom, bodisi po dovršenem delu,
- metati raz mostov in obrežja ter iz hiš karkoli v strugo,
- poškodovati orodje, vozove, stroje i. dr., voziti se z vozički po železniškem tiru ali celo s kamenjem obmetavati osebje in drugo podobno.

Mestno-policijska straža ima najstrožji nalog vsako tako dejanje preprečiti in prestopke tu sem ovaditi, ki se bodo, v kolikor niso podvrženi kazenskemu zakonu, kaznovali policijsko z globo do 200 K oziroma z zaporom do 14 dni.

Mestni magistrat ljubljanski,

dne 31. oktobra 1912.

Zupan:

dr. Ivan Tavčar l. r.